

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zemědělská fakulta

Studijní program: M41101 Zemědělské inženýrství
Studijní obor: Provozně podnikatelský obor
Pracoviště: Ekonomická fakulta, Katedra řízení

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Možnosti rozvoje malých a středních podniků v Jihočeském kraji a Dolním Bavorsku

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Dagmar Bednářová, CSc.

Autor:

Zlata Dvořáková

2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Možnosti rozvoje malých a středních podniků v Jihočeském kraji a Dolním Bavorsku“ vypracovala samostatně na základě vlastního zjištění a materiálů, uvedených v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích 28. dubna 2010

.....
Zlata Dvořáková

Děkuji paní Ing. Dagmar Bednářové, CSc., vedoucí diplomové práce, za její odborné vedení, cenné rady a připomínky, kterými mi pomohla při vypracování této diplomové práce. Současně děkuji pracovníkům Hospodářské komory Jihočeského kraje a pracovníci průmyslové a obchodní komory v Dolním Bavorsku za poskytnutí potřebných informací.

Obsah

1	Úvod	6
2	Literární přehled.....	8
2.1	Základní pojmy v podnikání.....	8
2.1.1	Podnikání.....	8
2.1.2	Podnikatel	9
2.1.3	Podnik	11
2.2	Definice malého a středního podnikání	11
2.3	Význam malých a středních podniků.....	14
2.3.1	Společenské přínosy MSP	14
2.3.2	Ekonomický a sociální přínos malých a středních podniků	15
2.3.3	Význam MSP v EU	16
2.3.4	Význam MSP v ČR.....	17
2.4	Výhody a nevýhody malých a středních podniků.....	20
2.4.1	Výhody MSP.....	20
2.4.2	Nevýhody MSP	21
2.5	Cíle politiky rozvoje MSP	22
2.6	Bariéry rozvoje malého a středního podnikání v ČR.....	23
2.6.1	Legislativa.....	23
2.6.2	Státní regulace.....	24
2.6.3	Získávání kapitálu	24
2.7	Podnikatelské prostředí.....	24
2.7.1	Faktory působící na podnikatelské prostředí.....	26
2.8	Diskriminace a podpora malého a středního podnikání	26
2.9	Evropské podnikatelské instituce	27
2.9.1	Hospodářská komora České republiky.....	27
2.9.2	Německá průmyslová a obchodní komora	28
2.10	Partnerství, spolenectví malých a středních podniků	29
2.10.1	Klastry.....	30
2.10.2	Typy klastrů	30
2.10.3	Přínosy klastrů	31
2.11	Vize sektoru malého a středního podnikání.....	31
2.12	Operační program Podnikání a inovace (OPPI).....	32
3	Metodika	36
3.1	Cíl diplomové práce	36
3.2	Použité metody	36
3.3	Struktura diplomové práce	37
4	Hospodářská charakteristika regionů	39
4.1	Hospodářská charakteristika Jihočeského kraje.....	39
4.1.1	Ekonomická a podnikatelská charakteristika.....	40
4.1.2	Charakteristika zaměstnanosti a nezaměstnanosti.....	43
4.1.3	Charakteristika vývozu z Jihočeského kraje.....	45
4.1.4	Charakteristika zemědělství	45
4.1.5	Charakteristika cestovního ruchu.....	45
4.1.6	Dopravní infrastruktura	46
4.2	Hospodářská charakteristika Dolního Bavorska.....	47

4.2.1	Ekonomická a podnikatelská charakteristika.....	48
4.2.2	Charakteristika zaměstnanosti a nezaměstnanosti.....	49
4.2.3	Charakteristika zemědělství	49
4.2.4	Charakteristika průmyslu.....	49
4.2.5	Dopravní infrastruktura	50
5	Analýza MSP a podmínek pro podnikání.....	52
5.1	Analýza MSP	52
5.1.1	Aktuální stav MSP v Jihočeském kraji.....	53
5.1.2	Aktuální stav MSP v Dolním Bavorsku.....	56
5.2	Podmínky pro podnikání.....	59
5.2.1	Využití programu OPPI v Jihočeském kraji.....	59
5.2.2	Využití programu OPPI v Jihočeském kraji.....	62
5.2.3	Podpora podnikání ve Spolkové republice Německo a Dolním Bavorsku	66
5.3	Výsledky dotazování.....	71
5.3.1	Dotazníkové šetření provedené v Jihočeském kraji.....	72
5.3.2	Shrnutí výsledků výzkumu	83
6	Možnosti spolupráce v oblasti MSP	84
6.1	Institucionální podpora podnikání v Jihočeském kraji.....	84
6.1.1	Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest	84
6.1.2	Krajský úřad Jihočeského kraje	85
6.1.3	Regionální rozvojová agentura jižních Čech Rera, a.s.....	86
6.1.4	CzechTrade.....	87
6.1.5	Jihočeská hospodářská komora.....	87
6.2	Institucionální podpora podnikání v Dolním Bavorsku.....	90
6.2.1	Průmyslová a obchodní komora Dolního Bavorska	90
6.2.2	Centrum e-trade.....	91
6.2.3	Hospodářská spolupráce	92
7	Závěr	93
8	Summary.....	96
9	Přehled použité literatury	97
10	Seznam použitých zkratk	100
11	Seznam tabulek, grafů a obrázků.....	101
12	Seznam příloh.....	103

1 Úvod

Malé a střední podniky mají nezastupitelnou úlohu v ekonomice České republiky. Jsou stabilizujícím faktorem, který je dynamický a operativně reaguje na potřeby trhu. Tím vytváří nová pracovní místa pro pracovní síly odcházející např. z velkých podniků. Do malých a středních podniků jsou zahrnuty podniky zaměstnávající méně než 250 zaměstnanců.

Po roce 1989 nastaly v ekonomice České republiky převratné změny. Současně tím došlo k významným politickým, sociologickým a ekonomickým změnám jak v domácí politice tak velmi výrazné změny nastaly i v zahraniční politice České republiky. V období 90. let nastala postupná transformace z centrálně plánované ekonomiky na tržní. Tím byl odstartován vznik menších firem rozdělením výroby velkých národních podniků. Bylo založeno velké množství zcela nových podniků v oborech, které před rokem 1989 u nás fungovali ve velmi omezené míře.

Pozice malých a středních podniků je v posledních letech stabilní. Stav a prognóza jejich vývoje je příznivá. Představují stabilizační prvek z pohledu zaměstnanosti. Svým podílem těsně nad 60 % s mírným růstem zaměstnanosti jsou rozhodujícím faktorem pro rozvoj hospodářství. Malí a střední podnikatelé si dosud udržují krok s vývojem efektivity a výkonnosti ve srovnání s velkými podniky. Jejich podíl na HDP a vývozu se pohybuje kolem 35 %. Vyprodukovaná přidaná hodnota je více než 50 %. V malých a středních podnicích převážná většina podílu zaměstnanosti a vyprodukované přidané hodnoty převažuje v pohostinství, službách, stavebnictví a obchodě, podíl činí více než 80 %. V dopravě a průmyslu mají tyto podniky zhruba třetinový podíl na zaměstnanosti a tvorbě přidané hodnoty. Na celkových investicích realizovaných v České republice mají malé a střední podniky podíl přesahující 50 %. Oblast jejich činnosti se zaměřuje především na některá odvětví zpracovatelského průmyslu, obchodu a služeb.

Flexibilita je hlavní zbraní v reakcích na požadavky trhu, kde vyplňují MSP okrajové části požadavků trhu a tím přispívají k ekonomickému a sociálnímu rozvoji. Velká

výhoda těchto podniků je schopnost decentralizace podnikatelských aktivit což napomáhá zkvalitňovat rozvoj regionů měst a obcí. V poslední době působí hodně malých a středních podniků jako subdodavatelé a vytvářejí nová pracovní místa s nízkými náklady na kapitál.

Pro svůj růst a rozvoj mohou podnikatelské subjekty využít finanční podpory jak z úrovně státu tak z prostředků Evropské unie. Pro dobré fungování a úspěšnost podniku je velmi důležité dobré podnikatelské prostředí státu. Podnikatelé mají možnost navázat spolupráci s institucionálními organizacemi, které poskytují služby zaměřené na oblast podpory podnikání. Prostřednictvím těchto institucí dochází k navázání přeshraniční spolupráce, včetně spolupráce mezi česko-německými regiony.

2 Literární přehled

2.1 Základní pojmy v podnikání

2.1.1 Podnikání

Podnikání je soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Pro označení podnikání je nutné, aby byly naplněny všechny uvedené znaky současně. Podnikání tedy není příležitostně vykonávaná činnost. Za podnikání se rovněž nepovažuje výdělečná činnost občana, jestliže o způsobu a rozsahu jeho práce, o době a místě výkonu této práce, rozhoduje jiná osoba. V těchto případech chybí znak podnikání vlastním jménem a na vlastní odpovědnost (DUDA a kol., 1992).

Pojem „podnikání“ v posledních patnácti letech zcela zdomácněl v běžném slovníku, nicméně jeho interpretace není tak jednoduchá:

- Ekonomické pojetí – podnikání je zapojení ekonomických zdrojů a jiných aktivit tak, aby se zvýšila jejich původní hodnota. Je to dynamický proces vytváření přidané hodnoty.
- Psychologické pojetí – podnikání je činnost motivovaná potřebou něco získat, něco dosáhnout, vyzkoušet si něco, něco splnit. Podnikání v tomto pohledu je prostředek k dosažení seberealizace, zbavení se závislosti, postavení se na vlastní nohy apod.
- Sociologické pojetí – podnikání je vytváření blahobytu pro všechny zainteresované, hledáním cesty k dokonalejšímu využití zdrojů, vytváření pracovních míst a příležitostí.
- Právnícké pojetí – podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

K obecným rysům všech pojetí „podnikání“ patří:

- cílevědomá činnost,
- iniciativní, kreativní přístupy,
- organizování a řízení transformačních procesů,
- praktický přínos, užitek, přidaná hodnota,
- převzetí a zakalkulování rizika neúspěchu,
- opakování, cyklický proces

Podnikání nelze nařídít ani naplánovat, lze je však vyvolat nebo usnadnit. Vychází z vnitřní aktivity podnikavého člověka, která však může být utlumena nebo úplně potlačena různými bariérami (JUNGER, 2001).

V této souvislosti je třeba uvést i pojem „**neoprávněné podnikání**“, který je právně vymezen:

Osoba, která uskutečňuje činnost, k níž se podle zvláštních právních předpisů vyžaduje ohlášení nebo povolení, bez takového ohlášení nebo povolení, a osoby, které takovou činnost uskutečňují jménem jiné osoby anebo na její účet, odpovídají za škodu tím způsobenou; tím není dotčena jejich odpovědnost podle zvláštních právních předpisů (VEBER a kol., 2005).

2.1.2 Podnikatel

Podnikatel je člověk, který objeví příležitost a soustředí potřebné peníze a ostatní prostředky, potřebné k využití této příležitosti. Převezme na sebe část nebo všechna rizika spojená s realizací plánů, aby využil této příležitosti. Na podnikání můžeme spíše pohlížet jako na určitý charakteristický typ chování než na charakterový rys osobnosti (BARROW, 1995).

Podnikatelem podle OZ je:

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku
- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,

- d) fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštních předpisů.

Místem podnikání fyzické osoby a sídlem právnické osoby je adresa zapsaná jako její sídlo či místo podnikání v obchodním rejstříku, nebo v jiné zákonem upravené evidenci.

Podnikatel je přitom povinen zapisovat skutečné místo, ze kterého bude fakticky své podnikání řídit. V bytě může být sídlo právnické osoby pouze tehdy, když to umožňuje povaha předmětu podnikání (RYDVALOVÁ, 2002).

Fyzická osoba

Fyzickou osobou je člověk (občan). Způsobilost občana mít práva a povinnosti vzniká narozením. Od tohoto okamžiku může fyzická osoba např. dědit, být obdarována, být subjektem práv i kupní smlouvy. Způsobilost občana vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti (způsobilost k právním úkonům) vzniká v plném rozsahu zletilostí, tj. dovršením osmnáctého roku. Od tohoto okamžiku může tedy občan sám svým jednáním způsobovat vznik práv a povinností, např. uzavíráním smluv (DUDA a kol., 1992).

Právnická osoba

Právníckými osobami jsou:

- sdružení fyzických nebo právnických osob (jsou to zejména obchodní společnosti, družstva, společné podniky, občanská sdružení, církve, politické strany a politická hnutí, zájmová sdružení),
- účelová sdružení majetku (nadace, státní fondy),
- jednotky územní samosprávy (obce),
- jiné subjekty, u kterých to stanoví zákon (statní podniky, banky, pojišťovny, spořitelny, rozpočtové a příspěvkové organizace).

Právnícké osoby vznikají účinností zápisu do obchodního nebo jiného zákonem určeného rejstříku, pokud není zvláštním zákonem stanoven jejich vznik jinak (DUDA a kol., 1992).

2.1.3 Podnik

Podnik (firma) vzniká na základě dělby práce a z ní vyplývající specializace. Je označením ekonomicko-právního subjektu tvořícího jednu ze základních forem organizace ekonomiky současnosti (RYDVALOVÁ, 2002).

Podnikem se rozumí určitý celek podnikatelské činnosti provozované v rámci jednoho podnikatelského subjektu. Tvoří jej věcné prostředky, ale i osobní složka podnikatelské činnosti a právo s daným podnikáním spjaté. Hodnotu podniku určuje nejen zůstatková hodnota věcných prostředků podniku, ale i ohodnocení osobní složky. Osobní složku podniku představuje struktura a kvalifikační úroveň zaměstnanců, nehmotných práv, jako je obchodní jméno, průmyslová práva apod. (DUDA a kol., 1992).

2.2 Definice malého a středního podnikání

1. Za drobného, malého a středního podnikatele (MSP) se považuje subjekt, pokud
  - zaměstnává méně než 250 zaměstnanců,
  - jeho aktiva/majetek nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 mil. EUR nebo má obrat /příjmy nepřesahující korunový ekvivalent 50 mil. EUR

2. Za malého podnikatele se považuje subjekt, pokud:
  - zaměstnává méně než 50 zaměstnanců,
  - jeho aktiva/majetek, nebo obrat/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 10 mil. EUR.

3. Za drobného podnikatele se považuje subjekt, pokud:

- zaměstnává méně než 10 zaměstnanců,
- jeho aktiva/majetek nebo obrat/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 2 mil. EUR.

4. Údaje o počtu zaměstnanců a o hodnotě aktiv/majetku, resp. o výši obratu/příjmů zjišťují:

- podnikatelé vedoucí účetnictví z údajů uvedených v účetní závěrce sestavené a potvrzené podpisovým záznamem statutárního orgánu účetní jednotky, resp. podpisovým záznamem účetní jednotky za účetní období bezprostředně předcházející období, v němž je podána žádost o podporu, vypočtené za období jednoho kalendářního roku (dále jen „poslední uzavřené účetní období“),
- podnikatelé vedoucí daňovou evidenci z údajů uvedených v přiznání k dani z příjmů podaném za zdaňovací období bezprostředně předcházející zdaňovacímu období, v němž je podána žádost o podporu, vypočtené za období jednoho kalendářního roku (dále jen „poslední uzavřené zdaňovací období“).

5. Malý a střední podnikatel, který zahajuje podnikání, stanoví hodnoty uvedené v bodu 1, 2. a 3. vlastním kvalifikovaným odhadem učiněným v dobré víře, a to pro první účetní období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po dobu alespoň 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, resp. pro první zdaňovací období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po celé zdaňovací období (www.businessinfo.cz).

V kategorii drobného podnikání je podnikatelská činnost chápána v rozsahu malých a středních podniků. Je však velice obtížně definovat hranice, kdy se ještě jedná o drobného podnikatele a kdy ne. Pro klasifikaci a rozhodnutí o zařazení mezi malé, střední nebo velké podniky se používá různých kvalitativních či kvantitativních hledisek (RYDVALOVÁ, 2002).

Kvantitativní hledisko je založeno na porovnávání ukazatelů. Základnou pro tato porovnávání je např.: počet zaměstnanců, obrat, výše kapitálu, zisk (RYDVALOVÁ, 2002).

Kvantitativní hledisko charakterizuje věcné či typické vlastnosti těchto podniků (personální strukturu, kapitálové omezení...). Pro MSP v České republice jsou to:

- nezávislé vedení spojené s vlastnictvím podniku,
- relativně omezená členitost produkce a technologií,
- kapitál je vlastněn jedním podnikatelem, nebo několika málo vlastníky, přitom jde o relativně omezené kapitálové zdroje,
- převažuje zaměření na lokální trhy,
- jedná se o jednoduchý systém řízení,
- firma je malá ve srovnání s největšími konkurenty v oboru atd. (RYDVALOVÁ, 2002).

Nezávislost malých a středních podniků:

Z hlediska nezávislosti se MSP řadí do tří skupin:

- propojené podniky (linked enterprises) – jeden podnik vlastní většinu kapitálu nebo hlasovacích práv v druhém podniku
- partnerské podniky (partner enterprises) – jeden podnik (mateřský – upstream enterprise) vlastní více než 25 % kapitálu nebo hlasovacích práv ve dceřiném podniku (downstream enterprise)
- nezávislý podnik (autonomous enterprise) – nesplňuje kritéria výše uvedených skupin. Za nezávislý podnik se považuje i podnik, kde více než 25 % kapitálu nebo hlasovacích práv je vlastněno veřejnými investičními společnostmi, společnostmi rizikového kapitálu, univerzitami, neziskovými výzkumnými centry, institucionálními investory regionálního rozvoje, místní úřady (<http://xmartasx.sweb.cz/msp.doc>).

2.3 Význam malých a středních podniků

Malé a střední podniky hrají nezastupitelnou úlohu v ekonomice díky svému většinovému podílu v rámci všech podniků. MSP výrazně přispívají ke stabilizaci politické situaci v zemi, neboť se snaží vyvarovat jakékoliv výrazné změny a nestability, která může ohrozit jejich podnikání. Zároveň jsou často spjaty s konkrétním regionem (místo bydliště podnikatele), takže reprezentují místní kapitál a efekty z podnikání zůstávají v daném regionu. V neposlední řadě představují pro fyzické osoby určitou svobodu – volbu zvolit si své uplatnění a realizovat myšlenky a touhy. Drobní podnikatelé také často dotvářejí města a vesnice, které ožívují (www.podnikatel.cz).

2.3.1 Společenské přínosy MSP

Málokdo si uvědomuje, že malé a střední podniky garantují nejběžnější svobody. Dávají šanci k svobodnému uplatnění občanů – podnikatelů, dávají šanci k samostatné realizaci lidí v produktivním procesu. Existence malých a středních firem stabilizuje společnost, neboť jakákoli výrazná politická nejistota a radikální proudy jsou pro ně zdrojem rizik. Firmy tohoto typu reprezentují místní kapitál, místní vlastnické poměry. Efekty z podnikání zůstávají v daném regionu, popř. státě. Obvyklá cesta, jak rychle ekonomicky oživit region, vede přes podporu rozvoje malých a středních podniků v dané oblasti. Malé a střední podniky jsou obvykle mnohem těsněji svázány s daným regionem. Podnikatel v regionu zpravidla bydlí. Vedle toho, že poskytuje danému regionu zaměstnanost a ekonomické přínosy, není výjimečné, že se stává sponzorem různých charitativních a dalších akcí (SRPOVÁ a VEBER, 2005).

2.3.2 Ekonomický a sociální přínos malých a středních podniků

Vlastníci malých a středních podniků tvoří součást vrstvy obyvatelstva označované jako střední stav, který je považován za pilíř stability tržního hospodářství. S ohledem na tuto skutečnost můžeme odvozovat další pozitiva pro ekonomiku a společnost vyplývající z existenci MSP. Ekonomický a sociální přínos malých a středních podniků je možno charakterizovat následující schopnostmi:

- zmírňují negativní důsledky strukturálních změn,
- působí jako subdodavatelé velkých podniků,
- vytvářejí podmínky pro vývoj a zavádění nových technologií,
- vytvářejí pracovní příležitosti za nízkých kapitálových nákladů,
- rychleji se adaptují na požadavky výkyvy trhu, jsou zdrojem inovace a technologického pokroku (MALACH a kol., 2005).

Ve dvacátém století byli autory 60% všech velkých vynálezů nezávislí vynálezci nebo malé firmy. Vezmeme-li v úvahu, že v historii představovaly malé firmy 20% výroby, je zcela evidentní, že jsou v oblasti inovace zhruba třikrát efektivnější než velké firmy. Malé firmy zřejmě poskytují větší prostor pro inovace, protože je v nich méně restriktivních organizačních prvků a větší individuální iniciativa. Uvádějí se ještě další čtyři důvody:

- v malých technologicky zaměřených firmách je inovace nezbytnou podmínkou přežití, zatímco velké firmy mají spíše tendenci udržovat pozici svého výrobku na trhu,
- manažeři malých, technologicky zaměřených firem jsou mnohem více zainteresováni na realizaci inovace,
- pro velké firmy může být z obchodních důvodů výhodné provádět minimální technologické inovace. V malých firmách mají naopak tendenci k univerzálnosti.

Specializace může inovaci omezovat. Čím širší znalosti vynálezce má, tím originálnější výsledky jeho inovace přináší (BARROW, 1996).

- Zaměstnávají téměř 60% aktivních pracovníků,

- Podílejí se více než na polovině HDP,
- Vyplňují okrajové oblasti trhu, které nejsou pro větší podniky zajímavé,
- Decentralizují podnikatelské aktivity a napomáhají tak rychlejšímu rozvoji regionů, menších měst a obcí.

Podíl malých a středních podniků na ekonomice je bezesporu značný. Jeho hodnocení by se však mělo vymanit z mýtu. Vzhledem k výše naznačeným nevýhodám může být jejich pracovní výkon podprůměrný. Cestou k získání synergického efektu, prohloubením dělby práce, je sdružování třeba i bez pevného spojení do všech produktivních systémů s vysokým podílem vědy a výzkumu a koncentrací kapitálu (MALACH a kol., 2005).

2.3.3 Význam MSP v EU

Vysoký počet, výše celkového obratu a podíl na zajištění zaměstnanosti činí z MSP závažný faktor pro sociální a ekonomické podmínky evropských zemí. Platí totiž, že valná většina členů EU čelí problémům hrozcíci či reálně vysoké nezaměstnanosti. Souběžně je nutné vyrovnávat se s potížemi při pružném vytváření nových pracovních míst a příležitostí jak nezaměstnanost snižovat. Relativně nízký objem vázaných prostředků činí z MSP významný faktor, který zajišťuje pružnost ekonomického systému a vhodnou komplementaritu s velkými podnikatelskými organizačními jednotkami, zejména pak formou subdodavatelských vztahů. Význam MSP v EU dokládají stovky písemných dokumentů, které EU k problematice rozvoje MSP vydává. Část z nich je uvedena v seznamu použité literatury. Pro MSP má klíčový význam tzv. Evropská charta pro malé podniky („European Charter for Small Enterprises“). Byla přijata členskými státy EU ve dnech 19-20. června r. 2000 v Santa Maria da Feira. Zahrnuje podporu MSP v deseti hlavních oblastech podmiňujících jejich rozvoj. Charta deklaruje, že MSP jsou pro EU páteří evropské ekonomiky a hlavním základem její konkurenční schopnosti vůči ostatnímu světu, zejména pak mohutné ekonomice USA. Uvádí též, že EU považuje MSP za klíč k řešení citlivého sociálního problému zaměstnanosti, dále pak základnu pro účinnou inovační politiku nižších řádů, rozvoj podnikavosti a vytváření evropské ekonomiky založené na znalostech. Jednotlivé

členské státy EU každý rok předkládají zprávu o plnění Evropské charty, popř. doplňků, které jsou od roku 2000 postupně přijímány (VODÁČEK a VODÁČKOVÁ, 2004).

2.3.4 Význam MSP v ČR

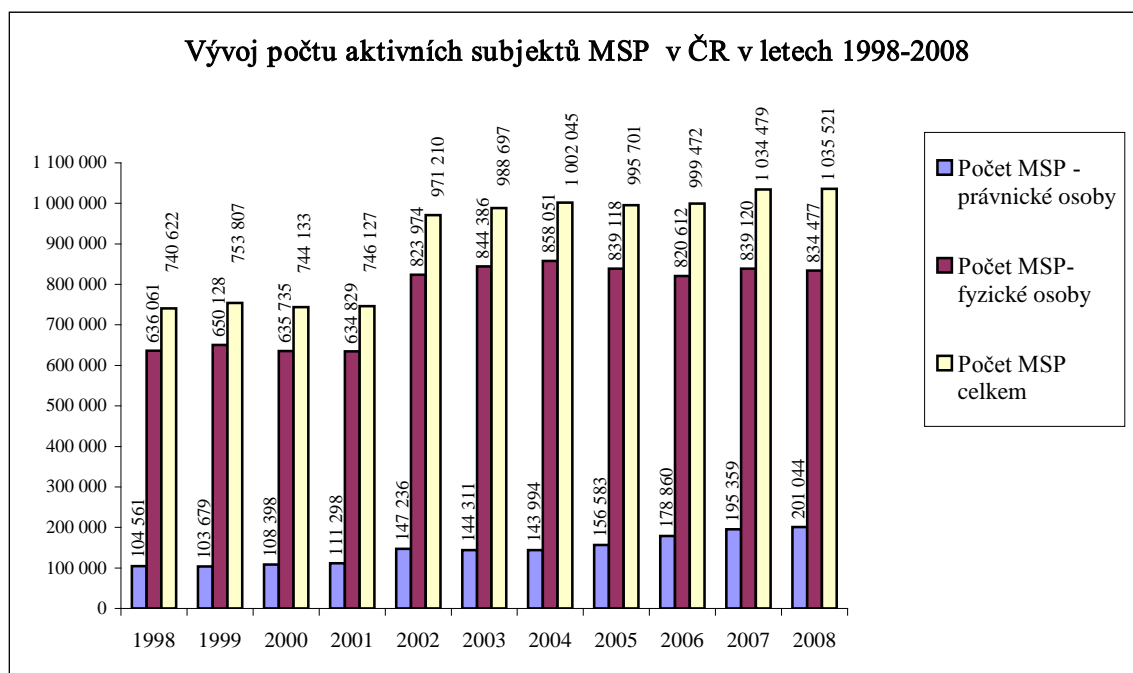
Podobně jako v EU i v ČR jsou MSP širokou základnou podnikání. 99,8 % českých podniků se považuje za MSP. Číslo naznačuje, že převažující většina českých podniků patří mezi MSP. Pro postup zapojování českých MSP do ekonomiky EU je podstatný výrazný podíl zahraničního kapitálu ve značné části českých obchodních společností. Účast zahraničních firem v českých podnicích, včetně řady MSP, má podstatný vliv na jejich řízení a další rozvoj (VODÁČEK a VODÁČKOVÁ, 2004).

2.3.4.1 Vývoj malého a středního podnikání v České republice v letech 1998-2008

Vývoj počtu MSP

Graf znázorňuje jak se vyvíjel počet aktivních subjektů MSP v období 1998-2008.

Graf 1 – Vývoj počtu aktivních subjektů MSP v ČR v letech 1998-2008

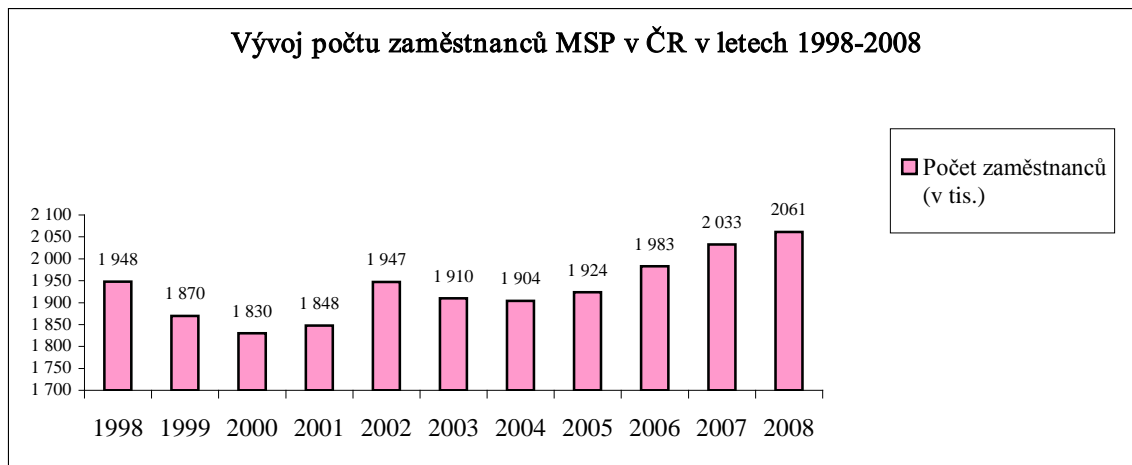
Zdroj: www.czso, 2009

V České republice bylo k 31.12.2008 vydáno 2 815 tis. živnostenských oprávnění, což oproti roku 2007 představuje pokles o 1 146 tis. vydaných živnostenských oprávnění, tj. o 28,9 %. Živnostenská oprávnění vlastnilo k 31.12.2008 celkem 2 112 tis. podnikatelů, z toho bylo 285 tis. právnických osob. Oproti roku 2007 se celkový počet podnikatelů vlastnicích živnostenských oprávnění zvýšil o 58 tis., tj. o 2,83 %. Podle údajů ČSÚ vykazovalo podnikatelskou činnost k 31.12.2008 v ČR celkem 1 037 255 právnických a fyzických osob, z toho bylo 1 035 521 MSP. Oproti roku 2007 je to nárůst o 1 042 MSP subjektů, tj. 0,1 %. Podíl MSP na celkovém počtu aktivní podnikatelských subjektů v roce 2008 byl 99,83% (www.mpo.cz).

Vývoj zaměstnanosti v MSP

Graf znázorňuje jak se vyvíjel počet zaměstnanců v MSP v období 1998-2008.

Graf 2 – Vývoj počtu aktivních subjektů MSP v ČR v letech 1998-2008

Zdroj: www.czso, 2009

Celkový počet zaměstnanců MSP se v roce 2008 zvýšil oproti roku 2007 o 28 tis. (o 1,38 %) na celkových 2 061 tis. zaměstnanců. K absolutnímu poklesu počtu zaměstnanců došlo v roce 2008 v zemědělství. K absolutnímu nárůstu zaměstnanosti došlo zejména v obchodu a službách. Podíl zaměstnanců MSP na celkovém počtu zaměstnanců podnikatelské sféry v ČR v roce 2008 klesl oproti roku 2007 pouze o 0,1 procentního bodu (www.mpo.cz).

2.4 Výhody a nevýhody malých a středních podniků

2.4.1 Výhody MSP

Malé a střední podniky disponují na domácím trhu i na zahraničních trzích řadou výhod oproti velkým podnikům. Na druhou stranu, z některých hledisek je jejich postavení nevýhodné. Mezi hlavní výhody malých a středních podniků patří:

- **Pružné reagování na změny** si u malých a středních podniků vynucuje okolnost, že vzhledem k omezeným kapitálovým zdrojům vnímají mnohem citlivěji než velké podniky výkyvy trhu. Schopnost pružné reakce na tyto změny je dána zejména tím, že na rozdíl od velkých podnikatelských subjektů nejsou malé a střední podniky zatěžovány existencí rozsáhlého investičního majetku, který by zužoval možnosti svého produkčního využití. Změna předmětu činnosti či výrobního programu pak nevyžaduje tak rozsáhlé zásahy do výrobní základy jako u velkých podniků.
- **Inovační kreativita** malých a středních podniků je nezbytnou podmínkou jejich přežití na trhu. Na rozdíl od velkých podnikatelských jednotek je v těchto podnicích méně omezujících organizačních prvků a více prostoru pro individuální iniciativu. Manažeři v malých a středních podnicích jsou inovovaným oblastem mnohem blíže než příslušní manažeři ve velkých podnicích a jsou na realizaci inovace podstatně více zainteresováni. Nutno však přiznat, že se jedná ponejvíce o inovace nižšího řádu.
- **Vytváření nových pracovních příležitostí** probíhá především prostřednictvím malých a středních podniků. Toto empirické zjištění se obvykle zdůvodňuje nižšími náklady na zřízení pracovního místa, přenecháváním méně ziskových aktivit velkými podniky a zakládáním vlastních podniků pracovníky propuštěnými z velkých podnikatelských subjektů pro nadbytečnost.
- **Odolnost proti hospodářské recesi** je větší u malých a středních podniků než u velkých podnikatelských jednotek nejen pro jejich schopnost pružného

reagování na změny. Za hospodářské recese se velké podniky zbavují hospodářských aktivit ztrátových či s nízkým ziskem, které mohou být pro malé a střední podniky příležitostí pro využití produkčních kapacit.

- **Rychlost přijímání podnikatelských rozhodnutí** může být u malých a středních podniků vyšší než u podniků velkých nejen kvůli kratším instančním cestám. Hlavní předností těchto podniků je totiž relativně úzký okruh vlastníků a jejich obvyklá účast na výkonném řízení podniku (MALACH a kol., 2005).

2.4.2 Nevýhody MSP

Vedle uvedených předností, provázejí existenci malých a středních podniků i některé nevýhody vůči velkým podnikům. Lze uvést především:

- **Omezené možnosti zaměstnávání odborníků ve správě a řídicí činnosti** jsou handicapem zejména malých, ale i středních podniků. Jejich správní a produkční povinnosti dané právní řádem, daňovými zákony a právními předpisy ochrany životního prostředí apod. jsou v podstatě stejné jako u velkých podniků. Malé a střední podniky mají ale pro tyto účely méně prostředků než velké podnikatelské jednotky a kladou proto na řídicí pracovníky zvýšené odborné i časové požadavky.
- **Menší finanční síla** a s tím často související horší dostupnost úvěrových zdrojů patří k slabým stránkám MSP proto, že nedostatek finančních prostředků je velkou blokádou vzniku nových podniků, dále pak znemožňuje rozvoj již existujících subjektů, které tak nemohou realizovat své cíle a inovační záměry.
- **Vyšší intenzita práce a méně příznivé pracovní podmínky** v malých a středních podnicích oproti podnikům velkým mají příčinu obvykle v omezeném kapitálovém zázemí těchto podniků a nutnosti obstát v tvrdém konkurenčním prostředí. Ve středních, ale zejména v malých podnicích je obvykle majitel vrcholovým manažerem a bezprostřední zájem

maximalizovat svůj zisk jej vede nejen k vlastnímu vysokému pracovnímu nasazení, ale vyžaduje i intenzivní práci u zaměstnance.

- **Omezené možnosti získávání výhod z rozsahu produkce** plynou z nízké koncentrace a malých možností ve shromažďování výroby. Malé a střední podniky na rozdíl od podniků velkých mohou obvykle objednávat materiál jen v nižších množstvích, a nemohou tak získávat slevy a výhodnější dodací podmínky, které jsou poskytovány u velkých dodacích množství. Vzhledem k poměrně nízkému počtu zaměstnanců, zejména v malých podnicích, jsou tyto podnikatelské jednotky mnohdy existenčně závislé na nalezení vhodných pracovníků s potřebnou flexibilitou, loajalitou a pocitem zodpovědnosti vůči zaměstnavateli.
- **Omezené prostředky na propagaci a reklamu** v malých a středních podnicích působí, že oproti podnikům velkým je pro ně obtížnější ovlivňovat své potenciální zákazníky. Svou produkci proto mohou umisťovat především na segmentech lokálního trhu. Nízké zdroje na propagaci tak negativně ovlivňují velikost obrátu a možnosti jeho růstu zvyšováním velikosti podniku (MALACH a kol., 2005).

2.5 Cíle politiky rozvoje MSP

Možnost využití potenciálu malých a středních podniků v ekonomice je do značné míry závislá na prostředí, kterým jsou obklopeny. Proto by se politika rozvoje MSP měla snažit vytvářet pro podnikatele co nejpříznivější prostředí a ovlivňovat negativní faktory rozvoje MSP. Opatření se tak zaměřují na eliminaci těchto nevýhod, na vytváření vhodných legislativních a ekonomických podmínek, které posílí jejich konkurenceschopnost, zlepší přístup ke kapitálu, které umožňují financování především rozvojových aktivit již existujících nebo teprve vznikajících malých a středních podniků. Účelem politiky rozvoje malého a středního podnikání je definovat dále vztah státu k této části ekonomiky, včetně vymezení institucionálního rámce a způsobu jeho financování (MALACH a kol., 2005).

Dlouhodobým cílem politiky podpory MSP je „umožnit fungování sektoru malých a středních podniků tak, aby tento sektor přispíval ke zvyšování výkonnosti národního hospodářství, jeho technologické úrovni a jeho konkurenceschopnosti, ke snižování nezaměstnanosti a k regionální, sociální a ekonomické diferenciaci jako základním předpokladům ekonomického rozvoje společnosti“(Politika podpory MSP na období do roku 2004, dle www.mpo.cz). Měřítkem naplňování tohoto cíle je především vývoj podílu malých a středních podniků na výstupech ekonomiky a na zaměstnanosti a porovnání jejich výsledků s hodnotami dosahovanými ekonomicky dlouhodobě nejúspěšnějšími státy světa a Evropy, a to jak za ekonomiku země, tak za jednotlivé regiony (MALACH a kol., 2005).

2.6 Bariéry rozvoje malého a středního podnikání v ČR

Většina problémů se řeší v rámci podniku. Nicméně v MSP vyvstávají specifické problémy a překážky, které nelze jednoduše vyřešit v rámci podniku. Mezi nejvýznamnější negativní stimuly brzdy podnikání obecně patří: nefunkční legislativa a justice, přemíra státní regulace a byrokracie, daňový systém, problémy se získáváním kapitálu, exportních firem, problémy se získáváním prostor pro podnikání apod. Některé z výše uvedených problémů mají plošný charakter a nejsou řešitelné silami regionu nebo menší územní jednotky (MALACH a kol., 2005).

2.6.1 Legislativa

Stejně rychle jako na počátku 90. let rostl v ČR počet podnikatelských subjektů, rostly také nároky na legislativu a justici. Velmi rychle vznikalo velké množství zákonů, které se snažily vytvářet podmínky pro tržní ekonomiku a její fungování. Avšak tvorba legislativy je něco zcela jiného než její interpretace, dodržování a schopnost vymáhání nároků. Pouze tento aspekt legislativy je měřítkem její funkčnosti. Pokud dovolání se práva nemá u nás standardní parametry a hrozba soudního sporu je prakticky neúčinná,

pak je nutno mluvit o selhání jedné ze základních funkcí státu (MALACH a kol., 2005).

2.6.2 Státní regulace

Nadměrná regulace se může stát překážkou např. u způsobu registrace a testování nového výrobku, normy na ochranu spotřebitelů, nařízení o ochraně životního prostředí. Nepromyšlené a neprovázané normy, nekonzultované s podnikatelskými organizacemi pak zbytečně omezují potenciál MSP (MALACH a kol., 2005).

2.6.3 Získávání kapitálu

Nejzávažnější problém, se kterým se české MSP setkávají, je nedostatek a slabá dostupnost finančních zdrojů. Z hlediska malých a středních podniků se situace na úvěrovém trhu od prvních let transformace ekonomiky změnila. Po počátečním liberálnějším přístupu k úvěrům se velké komerční banky vzdalují začínajícím podnikatelům, kteří pro ně představují rizikovou klientelu. Tato situace souvisí s obchodní politikou bank, které stále ještě preferují především krátkodobé a vysoké úvěry. Částečným řešením otázky nízkého přístupu ke kapitálu jsou programy pro malé a střední podniky garantované státem. Dalším řešením by mohlo být vypracování programů garantovaných obcí, které by zohledňovaly specifika dané oblasti (MALACH a kol., 2005).

2.7 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů. Na vytváření podnikatelského prostředí se podílejí zejména státní orgány reprezentované zákonodárnými sbory a ministerstvy a jim na úroveň postavenými orgány státními správy, státem zřízeného nebo státem podporované instituce a agentury, soudy, orgány

veřejné samosprávy, vzdělávací zařízení všech typů, výzkumná a vývojová pracoviště, subjekty působící v oblasti peněžnictví, banky, pojišťovny, instituce kapitálového trhu, leasingové společnosti, podnikatelská samospráva a poradenské, zprostředkovatelské a obdobné organizace, ale také tržní subjekty – reální a potenciální konkurenti a reální a potenciální kooperační partneři. Podnikatelské prostředí se vyznačuje:

- a) relativně vysokou mírou otevřenosti ekonomiky,
- b) harmonizací většiny národních předpisů s legislativou Evropské unie,
- c) vysokou mírou ochrany zaměstnanců při ukončování pracovního poměru omezující pružnou reakci na vývoj trhu
- d) omezeným kapitálovým trhem a chybějícím kapitálovým trhem pro společnosti mimo hlavní trh,
- e) konsolidovaným bankovním sektorem a leasingovým trhem s rostoucí nabídkou produktů pro malé a střední podnikatele
- f) chybějícími nástroji pro financování vysoce inovativních projektů menších podnikatelů s kratší historií a dosud minimálním významem investic business angels,
- g) strukturou nabídky pracovní síly, která z hlediska její kvalifikace a lokalizace postupně reaguje na potřeby trhu a řešení dílčích deficitů,
- h) vytvořením a rozvojem nezbytných struktur pro čerpání prostředků z evropských fondů a rostoucí zkušeností v této oblasti,
- i) přílivem zahraničních investic generujících poptávku po subdodavatelích zvyšujících kupní sílu v regionech jejich realizace a vytvářejících rostoucí trhy pro terciární obory činnosti zejména obchod a služby,
- j) zlepšující se nabídkou průmyslových zón na zelené louce a dalších vhodných podnikatelských nemovitostí a nedostatečným využitím již dříve vzniklých, nyní však nevyužívaných a zanedbaných produktivních ploch,
- k) nedostatečnou infrastrukturou k usnadnění přenosů výsledků výzkumu vývoje do komerčního využití (www.mpo.cz).

2.7.1 Faktory působící na podnikatelské prostředí

Soubor faktorů, ovlivňujících úspěšnost a možnost podnikání lze rozdělit do několika skupin. Jedná se o faktory krátkodobé (např. jednorázové opatření vlády k obchodnímu rejstříku) nebo dlouhodobé (vybudování infrastruktury, zahrnutí souboru opatření do Operačního plánu průmyslu a podnikání). Některé faktory působí lokálně v některém městě (disponibilní rozvojové plochy) nebo jen v určitém odvětví (zemědělství, stavebnictví), jiné působí plošně (daňová zátěž, legislativa). Kvalita podnikatelského prostředí se proto posuzuje jednak obecně, pro celou zemi, ale také ve vztahu k určitému regionu nebo pro určité odvětví.

Mezi hlavní faktory patří právní prostředí, dostupnost rozvojového kapitálu, daňové zatížení a možnost samostatných podnikatelských organizací podílet se na tvorbě zákonů a udělování podpor podnikatelům (MALACH a kol., 2005).

2.8 Diskriminace a podpora malého a středního podnikání

Bankovní statistiky dokazují, že malým podnikům (podobně jako vysoce zadluženým velkým podnikům) jsou v průměru poskytovány úvěry s vyššími úrokovými sazbami. Proto ve srovnání s velkými podniky méně investují a dlouhodobě vykazují nižší poměr investic k obratu. Malé a střední firmy jsou daleko citlivější na výkyvy monetárních veličin než podniky velké. Jakékoli finanční restrikce projevující se ve zvýšení úrokových sazeb mají pro ně závažnější důsledky než pro podniky velké.

Malé a střední podniky v České republice jsou nejvíce diskriminovány tím, že velké podniky jsou výrazně zvýhodňovány. Jsou favorizovány, jak ze strany státu, tak i bankovních institucí. Mezi velkými společnostmi existuje skupina privilegovaných, čítající především zahraničních investorů, kteří jsou především díky své velikosti schopni kvalifikovat se do programu investičních pobídek, které nabývají následujících forem: dotace na vytváření pracovních příležitostí, dotace na školení a rekvalifikaci, poskytnutí průmyslového pozemku za nízké ceny nebo podpora zainvestování sítí a sleva na dani z příjmu právnických osob po dobu 10 resp. 5 let. Všechny tyto pobídky,

jsou nedostupné malým a středním podnikům a znevýhodňují je v soutěži s velkými podniky. Argument, že přítomnost velkého podniku vytváří vhodné podmínky pro malé a střední podniky je slabý, protože pomocí vyšších vyplácených mezd (také v důsledku investičních pobídek) odčerpávají takto subvencované podniky nejkvalitnější pracovní síly z trhu práce, resp. do zaměstnání k velkým podnikům nastupují lidé, kteří by za jiných okolností podnikali a vytvářeli nová pracovní místa (www.libinst.cz).

2.9 Evropské podnikatelské instituce

Mezi samosprávnými organizacemi podnikatelů dominují v zemích EU hospodářské komory. Hospodářské a agrární komory byly v ČR po společensko-ekonomických přeměnách v roce 1992 obnoveny, avšak dlouhodobé přerušení jejich činnosti způsobilo značnou mezeru v jejich vývoji. Proto je přirozené, že hledáme podněty pro zkvalitnění práce našich komor v zahraničí, především ve státech EU. Od roku 2002 mají HK ČR a zaměstnavatelské svazy své zastoupení v Bruselu. Poslání komor je prakticky stejné. Jsou zřízeny proto, aby zastupovaly společné zájmy svých členů. Někteří pracovníci našich komor vidí svůj vzor v Rakousku, Německu jiní v Nizozemí (MALACH a kol., 2005).

2.9.1 Hospodářská komora České republiky

Hospodářská komora České republiky (HK ČR) je subjektem zastupujícím podnikatelskou veřejnost v České republice a neodmyslitelnou součástí hospodářského života v České republice. Chrání zájmy svých členů – malých a středních a velkých podniků, sdružujících se v regionální síti komor a v živnostenských společenstvech. HK ČR je nejsilnější organizací zastupující podnikatele v ČR. HK ČR sdružuje více než 13 000 členů (firem, OSVČ) organizovaných v 65 regionálních a 83 oborových složkách HK ČR. Hlavním posláním Hospodářské komory České republiky je podpora podnikatelských aktivit mimo zemědělství, potravinářství a lesnictví, prosazování a ochrana zájmů a zajišťování potřeb členů komory. Hospodářská komora České

republiky šíří znalosti a informace o hospodářství, ekonomických podmínkách a právních předpisech, týkajících se podnikatelských aktivit, jako i hospodářských styků se zahraničím. HK ČR navazuje a rozvíjí styky s obdobnými institucemi v zahraničí. Členové HK ČR jsou registrováni vždy u místně příslušné hospodářské komory nebo podle oboru u živnostenského společenstva (www.komora.cz).

2.9.2 Německá průmyslová a obchodní komora

V Německu působí v regionech na 83 průmyslových a hospodářských komor (IHK – Industrie und Handelskammern) a jistý počet řemeslnických komor (HK – Handwerkskammer). Členství v IHK je povinné, jen podniky komunálního charakteru (řemeslná výroba, volné živnosti a zemědělské farmy) mají členství dobrovolné. Aktivity jsou financovány z příspěvků a daní členů, kterých je přes 3 miliony. Přibližně 1 milion je zaneseno v obchodním rejstříku nebo rejstříku společenstev (družstev), více než 2 miliony je malých podniků. Z tohoto počtu vyplývá značný politický vliv komor. Každá komora je veřejnou obchodní společností, která zastupuje všechny sektory průmyslu a obchodu v regionu. Reprezentuje své členy ve vztahu k místním státním a regionálním orgánům a prostřednictvím Asociace německých komor průmyslu a obchodu působí i na federální vládu a Evropskou komisi. Stanovy průmyslových a obchodních komor podléhají schválení zemského ministra hospodářství, který má nad komorami dohled. Zastřešující orgán IHK Deutscher Industrie- und Handelstag – DIHT (Německý průmyslový a obchodní sněm) zastupuje zájmy jako partner vlády, spolkového sněmu, EU a mezinárodních grémií (MALACH a kol., 2005).

2.10 Partnerství, spojení malých a středních podniků

Malé a střední podniky mají ve srovnání s velkými firmami řadu výhod, ale i nedostatků. Mezi typické nedostatky patří ta skutečnost, že nemohou využít tzv. ekonomiky množství a rozsahu, též řada činností vyžaduje vynaložit nezanedbatelné transakční náklady, personální rozměr malé či střední firmy též nedovoluje zaměstnávat specialisty, ani finanční síla jednotlivých malých a středních podniků nemusí být pro banky či jiné investory zajímavá. Jestliže malý či střední podnik uvažuje o outsourcingu a má-li být toto opatření účinné, zákonitě musí usilovat o partnerské vztahy s externí firmou.

Výše uvedený handicap malých a středních podniků do jisté míry omezuje různé formy spolupráce těchto podnikatelských subjektů, které mají charakter „těsnosti“ od navazování partnerských vztahů k různým formám sdružování podniků, tzn. k různým formám spojení dosud právně a hospodářsky samostatných subjektů do větších celků, které v zájmu určitého záměru vystupují jako jeden celek. Takto vzniklé struktury bývají označovány různě – podnikatelské sítě, klastry, sdružení, aliance, fúze apod. Většina těchto pojmů nejsou synonyma, ale do jisté míry se překrývají či liší zejména právní autonomií, popř. omezením některých podnikatelských aktivit.

Úvahy o navázání spojení s jinými podnikatelskými subjekty by měly minimálně zohlednit následující body:

- důvod navázání či zapojení do spojení,
- výběr potenciálních partnerů,
- zvolení formy partnerství či spojení,
- určení postupu (strategie) vyjednávání,
- vypracování vhodných dohod či smluv.

Partnerstvím jsou obvykle míněny volné formy spolupráce mezi podnikatelskými subjekty. Lapidárně řečeno podnikatelům jde o více než nahodilé obchodní či jiné vztahy s dalšími subjekty, které bazírují jen na striktním dodržení právního rámce smlouvy (co není psáno, není dáno). Obvykle díky osobním setkáním a kontaktům se vytvářejí pevnější vztahy opírající se o vzájemnou důvěru partnerů, vědomí vzájemného

prospěchu z navozených vztahů – princip win-win, popř. princip vzájemného respektu, uznání, autority partnera (SRPOVÁ a kol., 2005).

2.10.1 Klastry

Klastry, neboli „odvětvová seskupení firem“ (industries nebo industrial clusters) se staly v posledních letech velmi populárním pojmem v teorii i praxi lokálního a regionálního rozvoje (SKOKAN, 2004).

Klaster je soubor regionálně propojených společností (podnikatelů) a přidružených institucí a organizací - zejména institucí terciárního vzdělávání (vysokých škol, vyšších odborných škol) - jejichž vazby mají potenciál k upevnění a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Zúčastněné společnosti si navzájem konkurují, ale současně jsou nuceny řešit řadu obdobných problémů (vzdělávání zaměstnanců, přístup ke stejným dodavatelům, spolupráce s výzkumnými a vývojovými kapacitami, nedostatečné zdroje na výzkum apod.). Díky spolupráci v těchto oblastech mohou řadu svých omezení překonat a získat konkurenční výhodu, která se těžko napodobuje. Jedná se tedy o všestranně výhodné partnerství firem, vysokých škol a regionálních institucí, které má řadu přínosů pro všechny jeho členské subjekty (www.czechinvest.org/klastry).

2.10.2 Typy klastrů

V literatuře (NEUŽILOVÁ, 2006) jsou definovány dva základní typy klastrů, které existují na území České republiky.

Klastry založené na hodnotovém řetězci

Klastry založené na hodnotovém řetězci jsou obecně definovány sítí dodavatelských vazeb, mezi nimiž existuje lineární propojení od surovin po finální výrobek. Například automobilový klaster je obvykle vybudován kolem páteře hodnotového řetězce spojujícího výrobce automobilů s jeho dodavateli, kteří mohou být dále spojeni s výrobci specializovaných průmyslových zařízení, elektroniky, plastů, gumy textilu.

Podpora tohoto druhu klastrů se zaměřuje na odvětví a jeho nižší úrovně podél celého hodnotového řetězce v závislosti na jejich konkrétních potřebách.

Klastry založené na kompetencích

Klastr založený na kompetencích se soustředí na konkrétní oblast technické expertízy nebo kompetence v regionu, jako jsou například výzkumné nebo vzdělávací dovednosti. V tomto typu klastru se nejedná o klíčové dodavatelské vazby v rámci daného odvětví, ale o aplikaci samotných znalostí a expertízy, často napříč velmi rozdílnými hospodářskými aktivitami (BEDNÁŘOVÁ, 2007).

2.10.3 Přínosy klastrů

Klastry zlepšují konkurenceschopnost, což vede ke zlepšení výkonnosti podnikání třemi způsoby:

- Zvýšenou produktivitou na základě lepšího přístupu ke specializovaným dodavatelům, dovednostem a informacím.
- Větší důraz je kladen na inovace, jelikož je zdůrazňována potřeba zdokonalování v procesu výroby a firmy spolupracující navzájem mohou tuto potřebu uspokojit.
- Jakmile jednou klastr vznikne, začne se rozrůstat v důsledku vytváření nových firem a příchodu nových dodavatelů (www.szechinvest.cz).

2.11 Vize sektoru malého a středního podnikání

Malí a střední podnikatelé budou početně výrazně převažujícím prvkem podnikatelského sektoru. Jako celek budou zabezpečovat zaměstnanost nadpoloviční většiny práceschopného obyvatelstva. Část těchto podnikatelů, zejména střední velikosti, bude úzce spolupracovat s vysoce exportně orientovanými velkými podniky působícími v ČR a v okolních zemích, nebo bude samostatně, případně v aliancích, na

těchto trzích působit. Předmětem činnosti těchto podnikatelů bude výroba nebo prodej výrobků a služeb i s vysokou přidanou hodnotou. Při jejich vývoji budou více než doposud využívat výsledky tuzemského výzkumu a budou pronikat i mimo prostor EU. Vedle těchto podnikatelů budou podnikat drobní a malí podnikatelé v oblasti tvorby software, designu a poskytování poradenství. Celkově se budou tyto podnikatelé vyznačovat zvýšenou poptávkou po kvalifikované pracovní síle.

Početně převažující část sektoru malých a středních podnikatelů budou tvořit malé podnikatelské subjekty s výrobky a službami založenými na kvalitě a designu, které budou též částečně působit na trhu EU a to samostatně nebo v různém propojení na bázi dobrovolného sdružování. Hlavním trhem pro tyto podnikatele však bude trh tuzemský. Budou spolu s mikropodniky působit významně na lokálních trzích v oborech spojených s cestovním ruchem a využitím volného času, ve službách, stavebnictví, vzdělávání a dopravě a budou zabezpečovat dostupné zaměstnání i pro méně kvalifikovanou pracovní sílu (www.mpo.cz).

2.12 Operační program Podnikání a inovace (OPPI)

Operační program Podnikání a inovace je základním programovým dokumentem resortu průmyslu a obchodu pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v letech 2007 – 2013. OPPI, na jehož základě bude v tomto programovacím období českým podnikatelským subjektům podpora ze strukturálních fondů EU poskytována, vychází ze základních principů Lisabonské strategie, která je nově primárně orientována na dosažení vyššího hospodářského růstu a zaměstnanosti při respektování principů udržitelného rozvoje. OPPI je zaměřen na zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti České republiky a jejích regionů a měst pro investory, na podporu inovací, urychlené zavádění výsledků výzkumu a vývoje do výrobní sféry, a to zejména stimulací poptávky po výsledcích výzkumu a vývoje, na komercializaci výsledků výzkumu a vývoje, na podporu podnikatelského ducha a růst hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro zavádění nových technologií a inovovaných výrobků, včetně nových informačních a komunikačních technologií (www.mpo.cz). Prioritní osy a oblasti podpory jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 1 – Tabulka prioritních os, oblastí podpory a programů podpory OPPI

Prioritní osa	Celkové zdroje (v EUR)	Programy podpory
1. Vznik firem	93 028 383	Start
2. Rozvoj firem	780 007 217	Progres
		Záruka
		Rozvoj
		ICT v podnicích
		ICT a strategické služby
3. Efektivní energie	286 241 181	Ekoenergie
4. Inovace	800 182 644	Inovace
		Potenciál
5. Prostředí pro podnikání a inovace	1 266 617 226	Spolupráce
		Prosperita
		Školící střediska
		Nemovitosti
6. Služby pro rozvoj podnikání	246 525 217	Poradenství
		Marketing
7. Technická pomoc	105 412 892	-

Zdroj: www.mpo.cz, 2010

Operační program Podnikání a inovace

START

- cílem tohoto programu je umožnit realizaci podnikatelských záměrů osobám, které vstupují do podnikání poprvé nebo s delším časovým odstupem.
- forma podpory:
  - a) bezúročný úvěr
  - b) zvýhodněná záruka s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru

PROGRES

- cílem programu je rozvoj energetických služeb, které přispějí ke snížení spotřeby energie a zvýšení efektivity její výroby

ZÁRUKA

- cílem je zvýšit konkurenceschopnost MSP

ROZVOJ

- tento program se snaží pomocí účelových dotací do technologického vybavení ve výši max. 20 milionů zrychlit rozvoj malých a středních podniků. Tím přispívá k růstu výkonů, konkurenceschopnosti a také počtu pracovních míst.

ICT V PODNICÍCH

- zavádění a rozšiřování informačních systémů pro zvyšování vnitřní efektivity podniků a dodavatelských vztahů a k rozvoji technické infrastruktury a programového vybavení.

ICT A STRATEGICKÉ SLUŽBY

- program se soustřeďuje na rozvoj informační a znalostní společnosti pomocí podpory nabídky nových ICT produktů a služeb.

EKO-ENERGIE

- program se zaměřuje na podporu energetických úspor, obnovitelných zdrojů energie a výrobu pelet.

INOVACE

- program podporuje dva typy projektů: inovační projekty a projekty na ochranu práv průmyslového vlastnictví. V prvním případě se jedná o podporu projektů, které uplatňují nová a originální řešení. Díky dotaci z toho programu si budou moci podnikatelé pořídit moderní stroje a zařízení, know-how a licence nutné k realizaci projektu. Druhé typy projektů by se měly zaměřovat na ochranu nematných statků jako jsou patenty, užité či průmyslové vzory a ochranné známky.

POTENCIÁL

- program se snaží podnikatelským subjektům pomoci při zavádění a rozšiřování kapacity potřebné pro realizaci výzkumných, vývojových a inovačních aktivit.

SPOLUPRÁCE

- program podporuje spolupráci firem a vytváření klastrových uskupení díky nimž mají zapojené subjekty možnost získat cenné zkušenosti a znalosti. Cílem je nastolení dlouhodobého všestranně výhodného partnerství firem, vysokých škol, výzkumných ústavů, krajských samospráv a dalších institucí v regionu.

PROSPERITA

- cílem je podpora zakládání a rozvoj subjektů infrastruktury pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace.

ŠKOLÍCÍ STŘEDISKA

- program se zaměřuje na podporu výstavby, pořízení, rekonstrukce modernizace vybavení a zařízení infrastruktury určitého pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů podnikatelských subjektů ve vybraných sektorech.

NEMOVITOSTI

- program podporuje vznik a rozvoj podnikatelských nemovitostí včetně související infrastruktury. Cílem je přispět ke vzniku funkčního trhu nemovitostí a ke zlepšení investičního a životního prostředí.

MARKETING

- program se soustřeďuje na podporu aktivit českých exportérů na zahraničních trzích a zvýšení využití exportních příležitostí (www.komora.cz).

3 Metodika

3.1 Cíl diplomové práce

Hlavním cílem diplomové práce bylo charakterizovat příhraniční regiony Jihočeského kraje a Dolního Bavorska a analyzovat malé a středního podnikání v těchto regionech, porovnat podmínky pro podnikání a možnosti spolupráce v oblasti MSP. Důvodem stanovení tohoto cíle bylo zjištění možností přeshraniční spolupráce v oblasti MSP pomocí institucionálních organizací. MSP jsou schopny flexibilně reagovat na potřeby trhu jak na české straně tak v Bavorsku a tím rozvíjet a stabilizovat ekonomiku kraje. Zjištěné informace bude možné využít k dalšímu rozvoji spolupráce.

3.2 Použité metody

V diplomové práci byly použity následující metody.

Dotazník

U metody dotazníkového šetření docházelo ke shromažďování dat a následnému zpracování, na které byly využity programy Microsoft Office Word a Excel. Tento výzkum byl proveden na základě elektronického rozesílání jednotlivým podnikatelům. Dotazník s 11-ti otázkami (viz. příloha) byl sestaven tak, aby bylo jeho vyplnění provedeno v co nejkratší době. Byl rozeslán z e-mailové schránky dvorakovazlata@seznam.cz 150-ti firmám v Jihočeském kraji. Odpovědělo 42 respondentů. V Dolním Bavorsku bylo osloveno 70 firem, zpět se vrátilo pouhých 6 dotazníků.

SWOT analýza

Další použitou metodou byla SWOT analýza. Principem této metody je charakteristika silných a slabých stránek, možných příležitostí a ohrožení zkoumaných regionů.

Rozhovor

Touto metodou bylo provedeno 5 telefonických rozhovorů s pracovníci průmyslové a obchodní komory v Dolním Bavorsku. Dále bylo provedeno několik osobních rozhovorů s pracovníky hospodářské komory v Českých Budějovicích.

Komparace

Poslední metoda byla využita pro srovnání Jihočeského kraje a Dolního Bavorska. Srovnávaly se hospodářské podmínky regionů, podmínky pro podnikání a možnost spolupráce MSP.

3.3 Struktura diplomové práce

Tato práce obsahuje 5 kapitol.

Literární přehled

Úvodní část literárního přehledu charakterizuje základní pojmy podnikání MSP a jeho definice, význam malých a středních podniků a jejich výhody a nevýhody.

V další části jsou zahrnuty cíle politiky rozvoje MSP a jeho bariéry, podnikatelské prostředí a faktory, které na něj působí. Dále je definována diskriminace a podpora malého a středního podnikání, evropské podnikatelské instituce, partnerství a spojení malých a středních podniků.

Závěr kapitoly je zaměřen na vize sektoru malého a středního podnikání, cíle koncepce rozvoje MSP na období 2007-2010, programy podpory, klastry a vývoj MSP v ČR v letech 1998-2008.

Hospodářská charakteristika regionů

Tato část diplomové práce je zaměřena na hospodářskou charakteristiku regionů Jihočeský kraj a Dolní Bavorsko. Je zde proveden základní popis těchto regionů a jejich ekonomických a demografických ukazatelů.

Analýza MSP a podmínek pro podnikání

V této kapitole je statisticky znázorněn počet MSP v regionech a provedena SWOT analýza, která obsahuje přehled silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení krajů. Dále jsou uvedeny podmínky pro podnikání, ve kterých je zmíněna podpora podnikání a provedena analýza dotazníkového šetření.

Možnosti spolupráce v oblasti MSP

Zde je uvedeno několik vybraných institucí zabývajících se podporou MSP, se kterými mohou podnikatelé spolupracovat.

Závěr

Je určen ke shrnutí současné situace podmínek malého a středního podnikání.

3.4 Zdroje dat

K vypracování práce byla především použita odborná literatura, data získána z internetu, která jsou průběžně aktualizována a dostupná. Potřebné informace byly také poskytnuty pracovníkem průmyslové a obchodní komory v Dolním Bavorsku.

4 Hospodářská charakteristika regionů

4.1 Hospodářská charakteristika Jihočeského kraje

Obr. 1 – Jihočeský kraj

Zdroj: www.kraj-jihocesky.cz, 2009

Jihočeský kraj se skládá ze 7 okresů. Okres České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor.

Kraj se nachází na jihu Čech. Příhraniční charakter regionu přináší možnost spolupráce se sousedícími zeměmi Evropské unie. Jihočeský kraj původně patřil do zemědělské oblasti s tradičním rybníkářstvím a lesnictvím. Na počátku 20. století se v tomto kraji rozvinula průmyslová výroba. Díky atraktivitě přírodního a kulturně historického bohatství se zde značně rozvinul cestovní ruch, který významně přispěl k hospodářskému rozvoji kraje.

Jihočeský kraj patří k nepříliš bohatým územím na nerostné suroviny. Přesto je zde prováděna těžba štěrkopísků, stavebního kamene, cihlářských hlín, keramických jíílů, vápence a grafitu. K významnému přírodnímu bohatství patří lesy, kde je provozována těžba.

Tabulka 2 – Základní charakteristika Jihočeského kraje v roce 2008

Základní údaje	Měřicí jednotka	Jihočeský kraj	Podíl na ČR v %
Počet obyvatel	osoby	636 328	6,1
Rozloha	km ²	10 057	12,8
Zaměstnanost	tis. osoby	314,7	6,3
Nezaměstnanost	osoby	17 505	5,0

Zdroj: www.kraj-jihocesky.cz, 2009, Statistická ročenka Jihočeského kraje, 2008

4.1.1 Ekonomická a podnikatelská charakteristika

Vliv Českých Budějovic jako územně správního centra kraje se výrazně projevuje v ekonomické oblasti. Jihočeský kraj se v roce 2008 na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky podílí 5,3 %. V přepočtu na 1 obyvatele dosahuje 86,9 % republikového průměru. Mezi kraji, právě kraj Jihočeský obsadil 5. pozici. Převažuje zde zpracovatelský průmysl ve kterém je provozována výroba potravin, nápojů, dopravních prostředků, strojů, zařízení, textilu a oděvů. Hrubý domácí produkt činil v roce 2008 v Jihočeském kraji 195 115 mil. Kč. To je více než v roce 2007, kdy dosahoval 185 664 mil. Kč.

Tabulka 3 – Regionální makroekonomické ukazatele

Ukazatel	2006	2007	2008
Hrubá přidaná hodnota (mil.Kč)	159 821	166 893	175671
Hrubý domácí produkt (mil.Kč)	177 119	185 664	195 115
Podíl kraje na HDP České republiky v % (ČR=100)	5,5	5,3	5,3
HDP na 1 obyvatele v Kč	281 664	294058	307 454
HDP na 1 obyvatele v EURO	9 938	10 591	12 325
HDP na 1 obyvatele průměr ČR=100	89,7	85,9	86,9

Zdroj: www.cbudejovice.czso.cz, 2009

Podle údajů bylo v roce 2008 v Jihočeském kraji 151 989 ekonomických subjektů, což je více než v předešlých dvou letech. Například ekonomických subjektů v odvětví zemědělství, myslivost a lesnictví bylo v roce 2008 13 711, což je více než v roce 2007 kdy tuto činnost provozovalo 13 390 ekonomických subjektů. Dalším odvětvím, které stojí za zmínku je zpracovatelský průmysl, ve kterém se v roce 2008 pohybovalo 19 444 ekonomických subjektů, konkrétněji ve zpracování dřeva to bylo 4 709 subjektů.

K rozvoji regionu přispěl po roce 1989 značnou mírou vznik mnoha hospodářských ekonomických subjektů. Tyto subjekty vznikaly založením zcela nových podniků nebo rozpadem velkých podniků z nejrůznějších odvětvích. Z níže uvedené tabulky je vidět, jak se v Jihočeském kraji vyvíjely a zanikaly ekonomické subjekty v období 2006–2008.

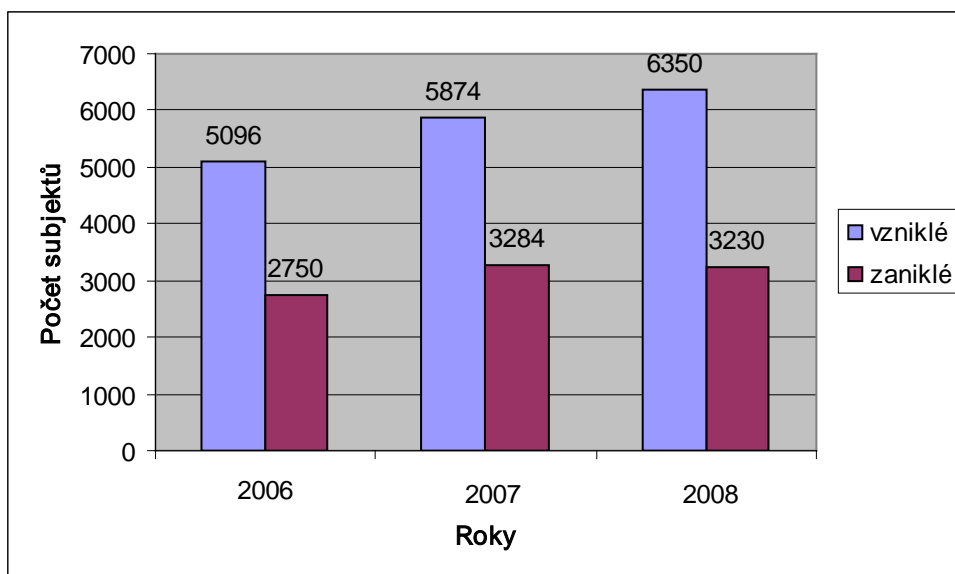
Tabulka 4 – Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty podle vybraných právních forem

Právní forma	Vzniklé			Zaniklé		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Celkem	5 096	5 874	6 350	2 750	3 284	3 230
Soukromí podnikatelé podnikající podle živnostenského zákona	3 238	3 774	4 013	2 145	2 169	2 544
Samostatně hospodařící rolníci a zemědělští podnikatelé	51	61	100	159	147	105
Soukromí podnikatelé podnikající podle jiného než živnostenského zákona	75	207	296	45	475	46
Obchodní společnosti	797	963	863	254	326	338
Společenství vlastníků jednotek	289	268	269	-	-	-
Družstva (vč. družst. podniků)	21	10	16	10	20	16
Příspěvkové organizace	8	2	2	3	10	6
zahraniční osoby	329	330	481	81	86	120
Sdružení (svazy, spolky, aj.)	217	201	237	12	21	22
Organizační jednotky sdružení	42	34	44	28	19	21

Zdroj: www.cbudejovice.czso.cz, 2009

V grafu 3 je přehledně znázorněný celkový vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihočeském kraji za období 2006 až 2008.

Graf 3 - Vzniklé a zaniklé subjekty v Jihočeském kraji v období 2006-2008

Zdroj: www. cbudejovice.czso.cz, 2009

4.1.2 Charakteristika zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Na rozvoji regionu má svůj podíl i malé a střední podnikání. Celá oblast po roce 1989 prošla vývojem a podnikatelé se přizpůsobovali vzniklým změnám. Velkou roli při rozvoji hrál i vstup České republiky do Evropské unie. Tento krok pro podnikatele znamenal jisté klady i zápory.

Tabulka 5 – Průměrný evidenční počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy v Jihočeském kraji

ROK	FYZICKÉ OSBOBY		OSOBY PŘEPOČTENÉ NA PLNĚ ZAMĚSTNANÉ	
	Počet zaměstnanců (tis. osob)	Průměrná mzda (Kč)	Počet zaměstnanců (tis. osob)	Průměrná mzda (Kč)
2006	161	17 728	156	18 320
2007	160	19 113	155	19 733
2008	163	20 389	157	21 070

Zdroj: www. cbudejovice.czso.cz, 2009

Tabulka 6 – Nezaměstnanost Jihočeského kraje

ROK	2006	2007	2008
Pořadí podle míry reg. nezam.	4	4	4
Uchazeči o zaměstnání	20 426	16 452	17 505
Míra reg. nezam.v %	5,68	4,47	4,83

Zdroj: www.cbudejovice.czso.cz, 2009,

K hodnocení úrovně hospodářství České republiky patří sledování zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Samozřejmě je tomu i při sledování hodnocení hospodaření v Jihočeském kraji. Podle údajů o zaměstnanosti Jihočeského kraje v roce 2008 bylo zaměstnáváno 320 tis. osob. To je o něco více než v roce 2007, kdy bylo zaměstnáváno 315 tis. osob. Podle počtu zaměstnanců je zde nejvýrazněji zastoupen zpracovatelský průmysl, ve kterém bylo v roce 2008 zaměstnáváno 94,8 tis. osob. Druhým odvětvím, kde je zaměstnáváno nejvíce osob je obchod a opravy motorových vozidel. Naproti tomu vůbec nejnižší zastoupení v zaměstnanosti osob je odvětví těžby nerostných surovin, kde je zaměstnáváno 0,8 tis. osob.

Průměrná hrubá měsíční mzda fyzické osoby v Jihočeském kraji v roce 2008 dosáhla 20 389 Kč. Celkově za Českou republiku průměrná hrubá měsíční mzda fyzických osob v roce 2008 činila 23 537 Kč. Srovnáním těchto dvou mezd je zřejmé, že Jihočeský kraj má nižší průměrnou mzdu o 3 148 Kč oproti celorepublikovému průměru.

Míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v roce 2009 činí 4,83 %. Oproti jiným krajům je nezaměstnanost v Jihočeském regionu nízká. Celorepubliková míra nezaměstnanosti dosahuje 5,96%. Z čehož vyplývá, že je míra nezaměstnanosti Jihočeského kraje pod republikovým průměrem.

4.1.3 Charakteristika vývozu z Jihočeského kraje

Vývoz z Jihočeského kraje činí 101 473 mil. Kč. Z celorepublikové statistiky se Jihočeský kraj umístil na 9. místě. Nejhůře dopadl kraj Karlovarský s 50 780 mil. Kč.

Jihočeský kraj se podílí na vývozu do Německa 37 % a do Rakouska 17,6 %. Do dalších zemí Evropské unie podíl vývozu nepřesahuje 8,4 %.

4.1.4 Charakteristika zemědělství

Kraj patří k zemědělským výrobním oblastem, kde převažuje pěstování obilovin, olejnin, píce a brambor. V živočišné výrobě je upřednostňována produkce skotu a prasat. Dále v regionu je velmi rozvinut chov ryb, díky rozsáhlé ploše rybníků která činí cca 25 tis. ha.

V roce 2008 měl kraj 4 452 zemědělských podniků. Sklizeň obilovin v roce 2008 činila 783 309 t.

4.1.5 Charakteristika cestovního ruchu

Jihočeský kraj se stává významnou turistickou a rekreační oblastí tudíž patří k významnému hospodářskému odvětví. Cestovní ruch v posledních letech zaznamenává nárůst podílu na podnikatelských aktivitách v kraji.

V jižních Čechách se nachází 534 hromadných ubytovacích zařízení. Po Praze se stává druhým regionem, kde je možnost nalézt nejvíce těchto zařízení. Jen pro zajímavost v Moravskoslezském regionu se nachází 15 hromadných ubytovacích zařízení.

V roce 2008 bylo zaznamenáno v hromadných ubytovacích zařízení v jižních Čechách 452 942 hostů a díky tomu obsadil Jihočeský region 8 příčku ze všech regionů České republiky.

4.1.6 Dopravní infrastruktura

Strategická poloha Jihočeského kraje je na dopravní ose sever – jih. Procházejí jím důležité mezinárodní silnice, severojižní železniční koridor, evropské cyklistické a turistické stezky. Dále velmi významným rozvojem dopravní infrastruktury bylo udělení mezinárodní licence letišti v Hosíně u Českých Budějovicích. Velkou nevýhodou pro kraj a omezení podnikatelských aktivit je, že zde není dálniční napojení které by výstavba dálnice D3 a rychlostní komunikace R3 a R4 vyřešila.

Nejvýznamnější silniční tahy jsou Dolní Dvořiště – České Budějovice – Praha (E55), Třeboň – České Budějovice – Plzeň (E49).

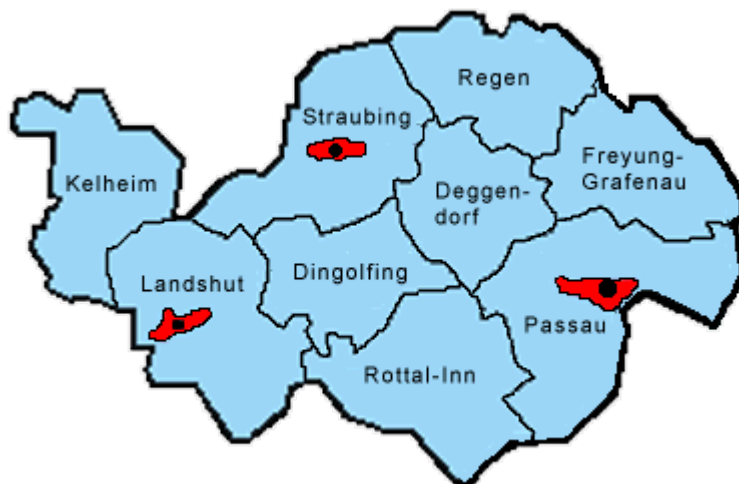
Tabulka 7 – Přehled silnic I., II., a III. třídy v Jihočeském Kraji

Silnice I. třídy	692 km
Silnice II. třídy	1 637 km
Silnice III. třídy	3 822 km

Zdroj: www.kraj-jihocesky.cz, 2009

4.2 Hospodářská charakteristika Dolního Bavorska

Obr. 2 – Dolní Bavorsko

Zdroj: www.regierung.niederbayern.bayern.de, 2009

Dolní Bavorsko je rozčleněno do 12 nižších samosprávních celků, přičemž 3 z nich – Landshut, Pasov a Straubing jsou tvořeny největšími regionálními centry a jejich příměstskými oblastmi. Na území o rozloze 10 330 km² se nachází 256 obcí. Dolní Bavorsko zahrnuje oblast rozprostírající se na jihovýchodě spolkové země Bavorsko. Východní region německé spolkové země Bavorska hraničí na severovýchodě s Českou Republikou a na jihovýchodě s Rakouskem. Díky této poloze, nacházející se v prostoru tří zemí, je Dolní Bavorsko jedinečné.

Tabulka 8 - Základní charakteristika Dolního Bavorska

Základní údaje	Měřicí jednotka	Dolní Bavorsko	Podíl na SRN %
Počet obyvatel	osoby	1 200 000	1,5
Rozloha	km ²	10 300	2,9
Sousedé	ČR – kraje Jihočeský, Plzeňský, Rakousko – spolková země Horní Rakousy, vládní okrsky Horní Bavorsko, Horní Falcko		

Zdroj: www.eurocorridor.cz, 2009

4.2.1 Ekonomická a podnikatelská charakteristika

V Dolním Bavorsku najdeme skvělou infrastrukturu, výborný vzdělávací systém a mnoho podnikatelských sítí. Další výhodou je klastrová strukturální politika. Kromě úzkého propojení hospodářství a vědy usiluje Bavorsko o rozvoj znalostně náročných oborů, např: IT, environmentální technologie a nanotechnologie. Na základě úspěšné strukturální politiky zaujímá v celoněmeckém srovnání Bavorsko přední pozice ekonomického růstu, dynamiky zaměstnanosti a přílivu investic. Díky exportu v roce 2008 se bavorská ekonomika zvýšila o 2,8 %. Objem vývozu se v prvních třech čtvrtletích roku 2008 zvýšil o 4,7 %. V objemu dovozu to bylo o něco více tj. o 7,8 % a obchodní bilance byla završena celkovým přebytkem 21,2 mld. eur. Moderní a specializovaná struktura hospodářství a vysoká mezinárodní konkurenceschopnost bavorských výrobků a služeb jsou dobrými ochrannými prostředky Bavorska proti vzrůstajícím konjunkturálním rizikům. Téměř polovina zboží z Dolního Bavorska je předmětem vývozu do celého světa. Dolní Bavorsko disponuje moderní skladbou odvětvími a středními podniky s mnohdy inovativními a velmi specializovanými výrobky.

Tabulka 9 – Regionální makroekonomický ukazatel

Ukazatel	2005	2006	2007	2008
HDP (nominální) v EUR	400,5 mld.	414,8 mld.	434,1 mld.	445,0 mld.
Růst HDP (reálný)	1,7 %	3,3 %	2,8 %	1,6 %
HDP / obyvatele (nominální) v EUR	32.155	33.240	34.716	35.545
Míra inflace	2,2 %	2,1 %	5,6 %	1,3 %
Vývoz v EUR	127,8 mld.	141 mld.	153,6 mld.	155,7 mld.
- z toho do ČR	3,5 mld.	4,2 mld.	4,8 mld.	5,1 mld.
Dovoz v EUR	98,9 mld.	115 mld.	124 mld.	129,9 mld.
- z toho do ČR	4,7 mld.	6,2 mld.	7,7 mld.	8,7 mld.

Zdroj: Bavorský statistický úřad, 2009

4.2.2 Charakteristika zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Při hodnocení úrovně hospodaření Dolního Bavorska je samozřejmě důležité sledování zaměstnanosti a nezaměstnanosti. V roce 2008 proti předešlému roku 2007 bylo zaznamenáno v Bavorsku více než 100 000 nově vytvořených pracovních míst. Míra nezaměstnanosti v roce 2008 dosahovala 4,0 % což bylo více než v roce 2007 kdy tato míra tvořila 3,0 %.

4.2.3 Charakteristika zemědělství

Dříve Dolní Bavorsko patřilo do oblasti bohaté na zemědělskou výrobu. Během doby, však došlo k markantnímu přechodu z oblasti zemědělské výroby k odvětvím průmyslu a moderní technologie. Tento přechod způsobil změnu procentuelního zastoupení pracovních sil v jednotlivých oborech. Bohužel tento dopad zapříčinil, že v současné době je v zemědělství zaměstnáváno pouze 7 % pracujících. I přesto dnešní zemědělská výroba využívá nejmodernější technologie pro svoji činnost.

4.2.4 Charakteristika průmyslu

O rozvoj Dolního Bavorska se nemalou mírou zasloužil průmysl, ve kterém provozuje svoji činnost více než 72 000 průmyslových podniků. Tyto podniky poskytují pracovní příležitost více než 300 000 zaměstnancům. K vůbec nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím patří automobilový průmysl. Ten je zastoupen přibližně 35 podniky. V automobilovém průmyslu je zaměstnáváno více než 32 000 zaměstnanců. K dalšímu rozvoji patří spolupráce subdodavatelů, kterých je mnoho. Ve Městě Dingolfing sídlí podnik, který se zabývá největší výrobou vozů BMW. Dalším důležitým městem, které přispívá svou produkcí k průmyslovému odvětví je Landshut. Zde jsou vyráběny motory a ostatní komponenty pro automobily. K dalšímu velmi významnému průmyslovému odvětví patří strojírenství, stavebnictví, hlubinná těžba, elektrotechnika, informační technologie a sklářství v Bavorském lese. Odvětví

strojírenství je rozvinuto hlavně v Pasově, kde je provozována výroba ozubených kol a pohonné techniky. Znakem místního průmyslu je silná konkurence ve zpracování kovu. V řadě strojírenských podniků pracuje kolem 14 000 zaměstnanců. V podnicích vyrábějících kovovýrobky je to kolem 13 000 zaměstnanců. V oblasti průmyslu se otevírá investorům možnost spolupráce.

4.2.5 Dopravní infrastruktura

Region Dolního Bavorska je velice dobře propojen se všemi evropskými silničními komunikacemi. To znamená velkou výhodu pro rozvoj podnikatelských aktivit. Další velkou výhodou proti Jihočeskému kraji je propojenost regionu dálnicemi.

Dálnice: Norimberk – Regensburg – Pasov – Linz (A3)

Mnichov – Deggendorf – Pasov (A92)

částečně dokončena dálnice Pasov – Simbach – Mnichov (A94)

Dále je zde řada dalších komunikací, které spojují Dolní Bavorsko se všemi sousedními zeměmi. K hospodářskému rozvoji regionu přispívá lodní doprava při které je využívána řeka Dunaj. Lodní doprava zde slouží k přepravě spotřebního zboží, objemových zásilek, obchodní a osobní přepravě. Z dolnobavorských přístavů lze jmenovat: Pasov, Deggendorf, Straubing a Kelheim. Region disponuje infrastrukturou pro úzké propojení na mezinárodních železničních tratích s kombinací přepravy lodí, kamiony nebo letadlem.

Srovnání Jihočeského kraje a Dolního Bavorska

Jihočeský kraj má 7 okresů. Největším centrem jsou České Budějovice, které významně ovlivňují ekonomickou oblast. Příhraniční charakter regionu přináší možnost spolupráce se sousedními členy EU. Převažuje zde zpracovatelský průmysl, který z části souvisí s cestovním ruchem a s počty zaměstnanců spadá do kategorie MSP. S vývozem výrobků je na tom Jihočeský kraj neuspokojivě ve srovnání se svým Bavorským sousedem. Zemědělství v kraji hraje významnou roli. Na rozsáhlých plochách rybníků je velmi rozvinutý chov ryb. Vodní plochy slouží i k rekreačním

účelům. V posledních letech došlo v kraji k rozmachu cestovního ruchu, jehož podpora patří k prioritám v rámci rozvoje kraje. V celém regionu bylo vybudováno velké množství ubytovacích kapacit. Jihočeský kraj zaujímá v tomto směru druhé místo v rámci České republiky, po Praze. Dopravní infrastruktura chybí dálnice D3 a rychlostní komunikace R3 a R4. Výstavba by výrazně kraji pomohla.

Dolní Bavorsko je členěno do 12 nižších samosprávních celků. Velká města a jejich příměstské oblasti jako Landshut, Pasov a Straubing jsou samostatná centra. Infrastruktura v Dolním Bavorsku je na vysoké úrovni. Na rozdíl od ČR je zde významné propojení hospodářské sféry s vědou a výzkumem. Bavorsko zaujímá přední pozice ekonomického růstu v celé zemi. Téměř polovina výrobků z regionu se vyváží do celého světa. Dříve byl region zaměřen na oblast zemědělské výroby. Během doby došlo k velkému přechodu k průmyslu, zvláště k průmyslu automobilovému. Významným přínosem je zde i spolupráce s českými subdodavateli. Významná průmyslová odvětví jsou dále strojírenství a stavebnictví, hlubinná těžba, elektronika, informační technologie a sklářství v Bavorském lese. Region Bavorska je velice dobře propojen s evropskými komunikacemi, což je velkou výhodou pro podnikatelské aktivity. Lodní doprava slouží hlavně při přepravě objemových zásilek. Je zde využití připojení mezinárodních železničních tratí s kombinací přepravy lodní, kamiony nebo letadlem.

5 Analýza MSP a podmínek pro podnikání

V této kapitole diplomové práce je provedena analýza MSP a podmínek pro podnikání v Jihočeském kraji a Dolním Bavorsku. Cílem bylo zjistit aktuální stav MSP, vypracování SWOT analýzy a přiblížit využití programu OPMP v Jihočeském kraji. Nakonec bylo provedeno vlastní šetření, které ukázalo, jak jsou podnikatelské subjekty informovány o finančních podporách a možnostech spolupráce.

5.1 Analýza MSP

Citlivost malých a středních podniků na kvalitu podnikatelského prostředí je vysoká. Toto prostředí je vytvářeno pomocí oblastí legislativy, institucionální infrastruktury a oblastí fungování trhů. Velký podíl na vytváření podnikatelského prostředí mají státní orgány reprezentované zákonodárnými sbory a ministerstvy. Dalšími důležitými orgány jsou: státní správy, státem řízené nebo státem podporované instituce a agentury, soudy, orgány veřejné samosprávy, nejrůznější vzdělávací zařízení, výzkumná a vývojová pracoviště. Důležitou roli ve vytváření podnikatelského prostředí hrají subjekty působící v oblasti peněžnictví – jako jsou banky, pojišťovny, instituce kapitálového trhu, leasingové společnosti. Podnikatelská správa, která zahrnuje komory, svazy, asociace, spolky a další. Poradenské, zprostředkovatelské a obdobné organizace. Tržní subjekty, kterými jsou reální a potencionální konkurenti a reální a potenciální kooperační partneři.

Malé a střední podniky mají nezastupitelnou úlohu v ekonomice i díky většinovému podílu v rámci všech podniků. Tím ve značné míře přispívají ke stabilizaci politické situace v zemi. MSP jsou ve velké míře spjaty s konkrétním regionem a to tak, že reprezentují místní kapitál a efekty z podnikání zůstávají v daném regionu. Malí a střední podnikatelé jsou důležitým segmentem, který přispívá k vytváření nových pracovních příležitostí a všeobecně působí jako faktor sociální stability a ekonomického rozvoje. Vývoj MSP má podstatný dopad na celkový a tím i sociální vývoj jak České republiky tak i Německa a jejich jednotlivých regionů. Během období let 2007-2013 je nabízena MSP příležitost, která se v podobném rozsahu

nemusí již zřejmě opakovat. Jde o příležitost, ve které je možno získat prostředky ze strukturálních fondů. Jestliže tyto prostředky ze strukturálních fondů budou efektivně využívány pro další rozvoj infrastruktury podporující podnikání mohou přispět ke kladnému vývoji MSP a to i po roce 2013. Zástupci podnikatelské samosprávy ve spolupráci s kraji vynakládají úsilí na to, aby v letech 2007-2013 byly zmírňovány a odstraňovány bariéry vzniku, rozvoje a efektivního působení malých a středních podnikatelů.

5.1.1 Aktuální stav MSP v Jihočeském kraji

MSP v ekonomice zaujímají velmi významné místo, které je dokumentováno ve statistických údajích.

Tabulka 10 - Počet podnikatelských subjektů zapsaných v RES v Jihočeském kraji (členění podle kategorie počtu zaměstnanců)

ROK	VELIKOST PODNIKU PODLE POČTU ZAMĚSTNANCŮ								
	0	1-5	6-9	10-19	20-24	25-49	50-99	100-199	200-249
2007	41 898	11 013	1 710	1 599	417	801	452	204	39
Změna % 2007/2006	88,8	98,9	105,9	97,7	101,0	101,6	97,0	104,1	102,6
2008	50 136	11 069	1 664	1 560	416	794	452	210	34
Změna % 2008/2007	119,7	100,5	97,3	97,6	99,76	99,1	100	102,9	87,2
2009	51 401	10 759	1 676	1 577	392	814	443	184	35
Změna % 2009/2008	102,5	97,2	100,7	101,1	94,2	102,5	98,0	87,6	102,9

Zdroj: Statistický bulletin ČSÚ

Podle statistických údajů je z tabulky 10 je zřejmé, že v roce 2009 vznikl nejvyšší nárůst drobných podnikatelů bez zaměstnanců a to 1 265 subjektů oproti roku 2008. Největší pokles podnikatelských subjektů je zaznamenán v roce 2009. Oproti roku 2008 v podnicích, kde je zaměstnáváno 1-5 zaměstnanců a to o 310 subjektů. Nermalou příčinnou této situace je i to, že podnikatel je ze zákona nucen platit i minimální základ

daně, i když je podnik ve ztrátě. Další příčinnou ukončení živnosti je zvyšující se konkurence a nemožnost obstát na trhu proti větším podnikům.

Velkým přínosem a pomocí pro podnikatele jsou instituce působící v Jihočeském kraji, zejména Jihočeská hospodářská komora. Tyto instituce nabízejí podnikatelům řadu zajímavých služeb a činností. V posledních letech dochází ke zvyšování podílu prostředků na inovační aktivity. Tento podíl je zvyšován především díky zlepšení finanční situace či působením zahraničních vlastníků na českém trhu. Hlavními investory jsou s velkou převahou subjekty z Německa a Rakouska. Bohužel se investoři v Jihočeském kraji zaměřují spíše na výrobu s nízkou přidanou hodnotou, či na obory elektroniky, lehkého strojírenství a produkci komponentů pro automobilový průmysl. Největším handicapem Jihočeského kraje je zvláště chybějící dálniční spojení, což se nepříznivě projevuje.

System institucí má velký význam pro podporu MSP v jejich rozvoji, inovačních aktivitách a zvýšení konkurenceschopnosti. Pro zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů dochází ke sdružování do tzv. klastrů. A právě díky nim je zvyšována spolupráce mezi podnikatelskými subjekty. Cílem této spolupráce je posílit postavení segmentu malých a středních podniků např. optimalizací nákladů, zvýšením, podílu na trhu atd.

Přehled silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení

Tabulka 11 – SWOT ANALÝZA Jihočeského kraje

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - geografická poloha regionu na ose sever-jih - blízkost k rakouské a německé ekonomice - nižší mzdové náklady ze strany zahraničních investorů - instituční organizace pro podporu podnikání - prestiž a tradice podniků 	<ul style="list-style-type: none"> - omezená dostupnost pracovní síly pro investice většího rozsahu - nerovnoměrné rozložení zahraničních investic v kraji - větší investice do výroby než do služeb - nízký počet investorů využívajících pobídek - neexistence celkové péče o zahraniční investory - nízký počet pracovníků ve výzkumném odvětví - nízká kooperace vědy a výzkumu s podnikatelskou oblastí
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> - vývoj technologicky náročných výrob - využití kapacity inovační infrastruktury - využití investic do vědy a výzkumu a nástrojů nepřímé podpory - využití prestiže tradičních obchodních značek - získání podpor ze strany EU na rozvoj podnikání či vědy a výzkumu 	<ul style="list-style-type: none"> - nízká úroveň podpory vědy a výzkumu ze strany státu, krajské a místní samosprávy - neuspokojivá ochrana duševního vlastnictví - průtahy v realizaci dopravní sítě na nadřazenou mezinárodní a vnitrostátní síť - nedostačující využívání fondů z EU a složitost administrativní náročnosti - překážky v podnikání související s legislativou, která je nepřehledná a nepružná

Zdroj: www.rera.cz, 2010

5.1.2 Aktuální stav MSP v Dolním Bavorsku

Z hospodářského hlediska je vývoj regionu Dolního Bavorska na vysoké úrovni. Kdysi bylo image tohoto regionu negativně ovlivněno svou příhraniční polohou. Dnes je to jinak. Oblast Dolního Bavorska se stala moderním, atraktivním stanovištěm pro průmysl, obchod, služby a řemeslo. Vývoj je bezprostředně ovlivněn vstupem České republiky do EU a otevřením hranic. V souvislosti s touto událostí se v regionu naskytla příležitost proniknout na rychle vzrůstající trhy východní Evropy a tudíž i do České republiky, konkrétněji do Jihočeského kraje.

Tabulka 12 - Počet podnikatelských subjektů v Dolním Bavorsku k 30.9.2009

	VELIKOST PODNIKU PODLE POČTU ZAMĚSTNANCŮ			
	celkem	0 - 9	10 - 49	50 - 249
Dolní Bavorsko	287 362	264 373	20 115	2 874
Bavorsko	628 907	580 655	38 331	7 997
Celkem v SRN	3 591 265	3 284 885	241 603	53 077

Zdroj: www.statistik-portal.de, 2010

Z tabulky 12 je zřejmé, že nejvíce podniků v Dolním Bavorsku podle počtu zaměstnanců je u drobných podniků, tj. podniků, které zaměstnávají méně než 10 zaměstnanců, poté u malých podniků do 50 zaměstnanců a nejméně u podniků, které zaměstnávají méně než 250 zaměstnanců.

Tabulka 13 - Počet řemeslných provozoven v Dolním Bavorsku v roce 2008

	Počet provozoven 2008	Změna (%) 2008:2003
Regionální město		
Landshut	786	+13,9
Pasov	596	+5,1
Straubing	579	+8,2
Okres		
Deggendorf	1 933	+13,9
Dingolfing-Landau	1 338	+11,0
Freyung-Grafenau	1 350	+15,6
Kelheim	1 797	+14,8
Landshut	2 646	+16,8
Pasov	3 265	+18,6
Regen	1 401	+13,8
Rotatal-Inn	2 173	+12,2
Straubing-Bogen	1 659	+16,2
Celkem Dolní Bavorsko	19 523	+14,6

Zdroj: www.ihk-niedernbayern.de, 2010

Z oblasti podnikání byly vybrány ke zpracování řemeslné provozovny. Z tabulky 13 vyplývá, že na prvním místě v počtu řemeslných provozoven se v roce 2008 stal okres Pasov. V tomto okrese došlo i k nevýraznější změně počtu provozoven v období 2003-2008.

Přehled silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení

Tabulka 14 – SWOT ANALÝZA Dolního Bavorska

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - skvělá infrastruktura - geografická poloha regionu - blízkost k rakouské a české ekonomice - nízká míra nezaměstnanosti - instituční zapojení do spolupráce se zahraničím - významnost velkých průmyslových firem - vysoká úroveň rozvoje jednotlivých regionů 	<ul style="list-style-type: none"> - nižší úroveň mezd - nevyváženost samosprávních celků z hlediska hospodářství
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> - přeshraniční spolupráce - využití dobrého jména známých podniků - spolupráce regionálních center - využití investic do vědy - technologický vývoj výrobků a služeb - využití infrastruktury - podpora ze strany EU - významný obchodní partner pro ČR 	<ul style="list-style-type: none"> - jazyková bariéra při spolupráci se zahraničím (např. Českou republikou) - snížení vývozu - oslabení ekonomiky

5.2 Podmínky pro podnikání

5.2.1 Využití programu OPPP v Jihočeském kraji

Klíčovým úkolem Operačního programu Průmyslu a podnikání bylo zvýšit počet nově vzniklých malých a středních podniků a zajistit investiční kapitál od komerčního bankovního sektoru. Právě takovýto segment podnikatelů obtížně získává finanční prostředky. Dalším úkolem bylo podporovat zavedené malé a střední podniky při rozšiřování jejich činnosti. Z programů OPPP bylo především podporováno:

- vývoj výrobní platformy malých a středních podnikatelů,
- využívání jiných energetických zdrojů než, které jsou tradičními malými a středními podnikateli,
- rozvoj průmyslového výzkumu,
- školicích středisek zaměřujících se na odborné vzdělávání,
- podnikatelských nemovitostí

Tabulka 15 – Souhrn podaných žádostí, zamítnutých žádostí a udělených dotací z programů OPMP k 22.4.2010

Kraj	Počet podaných žádostí	Počet zamítnutých žádostí	Počet udělených dotací
Jihočeský kraj	287	100	173
Jihomoravský kraj	671	243	402
Karlovarský kraj	106	35	69
Královéhradecký kraj	336	114	218
Liberecký kraj	160	64	95
Moravskoslezský kraj	707	234	461
Olomoucký kraj	324	118	198
Pardubický kraj	375	146	225
Plzeňský kraj	326	115	198
Středočeský kraj	455	207	239
Ústecký kraj	262	99	147
Vysočina	289	93	183
Zlínský kraj	373	141	224
Neurčeno	1	1	0
Celkem ČR	4 672	1 710	2 832

Zdroj: www.czechinvest.cz, 2010

Ve výše uvedené tabulce 15 jsou porovnávána data o počtu podaných, zamítnutých a přiznaných žádostí mezi jednotlivými kraji k datu 22.4.2010. Celkem v České republice bylo podáno 4 672 žádostí a z toho v Jihočeském kraji 287 žádostí, což Jihočeský kraj řadí na 10 příčku nejvyššího počtu podaných žádostí mezi jednotlivými kraji.

Ke schválení Operačního programu Průmysl a podnikání došlo dne 21.6.2004 Evropskou komisí pro programovací období 2004–2006. Tento program je spolufinancovaný ze strukturálních fondů EU, konkrétně z Evropského fondu regionálního rozvoje, a ze státního rozpočtu, procentuálním poměrem 72/25. OPMP se skládá z 11 programů, které budou vyjmenovány v následující tabulce. Díky těmto programům byla zajišťována podpora formou dotací nebo zvýhodněného úvěru. Příjem

žádostí probíhal od 1.7.2004 do 1.10.2006. Realizace projektu byla stanovena do 30.6.2008, předání žádostí o platbu do 30.9.2008 a čerpání prostředků do 31.12.2008. V oblasti strukturálních fondů byla určena alokace Operačního programu Průmysl a podnikání ve výši 260 852 142 EUR. Společně s prostředky státního rozpočtů celková alokace činí 347 802 854 EUR. Dne 11.12.2008 byl schválen návrh na prodloužení konečného data způsobilosti výdajů u operačních programů v programovém období 2004–2006 do 30.6.2009.

Tabulka 16 – Souhrnný přehled podaných žádostí, zamítnutých žádostí a udělených dotací do programů OPMP k 22.4.2010 v Jihočeském kraji

Program	Počet podaných žádostí	Počet zamítnutých žádostí	Počet přiznaných žádostí
Prosperita	4	1	3
Reality	6	1	5
Školící střediska	6	4	2
Rozvoj	65	42	20
Marketing	18	4	14
Inovace	18	15	3
Úspory energie	4	2	2
Obnovitelné zdroje	17	2	7
Start	66	7	56
Kredit	71	17	54
Klastry	12	5	7
Celkem	287	100	173

Zdroj: www.czechinvest.cz, 2010

V tabulce 16 je znázorněn počet podaných žádostí o podporu v Jihočeském kraji k 22.4.2010 do jednotlivých programů OPMP. Z tabulky vyplývá, že nejvíce podaných žádostí bylo v programech Start a Kredit a těch bylo také nejvíce přiznáno.

V roce 2008 z finančních prostředků OPMP byla čerpána dotace u 350 projektů. Celkové vyplacení finančních prostředků činilo 1 710,83 mil. Kč z toho představující podíl státního rozpočtu byl 427,71 mil. Kč a podíl ze strukturálních fondů byl 1 283,12 mil. Kč.

5.2.2 Využití programu OPPI v Jihočeském kraji

Operační program Podnikání a inovace je navazujícím programem na Operační program Průmysl a podnikání, který byl vyhlášen pro programovací období 2004–2006. Nový operační program OPPI byl vypracován Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR na období 2007–2013. Tento program byl schválen 15.11.2006. Organizace, které se zabývají zprostředkováním jsou CzechInvest a Českomoravská záruční a rozvojová banka. OPPI je zaměřen na zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a služeb

a rozvoj podnikání. Cílem je podpora inovací, zkvalitnění infrastruktury a služeb pro podnikání, navazování spolupráce mezi podniky a vědeckovýzkumnými institucemi. Ale také posílit malé a střední podniky při jejich proniknutí na zahraniční trh. Dalším úkolem je podpora vzniku nových a rozvoj stávajících firem, zvýšení inovačního potenciálu firem, zavádění nových technologií, výrobků a služeb a využití obnovitelných zdrojů energie.

Tabulka 17 - Souhrn podaných žádostí, zamítnutých žádostí a udělených dotací nebo úvěru z programů OPPI k 23.4.2010

Kraj	Počet podaných žádostí	Počet zamítnutých žádostí	Počet udělených dotací
Hlavní město Praha	2	2	0
Jihočeský kraj	500	216	165
Jihomoravský kraj	1 415	607	450
Karlovarský kraj	242	102	77
Královéhradecký kraj	510	190	183
Liberecký kraj	389	171	107
Moravskoslezský kraj	1 250	477	443
Olomoucký kraj	763	329	227
Pardubický kraj	559	214	188
Plzeňský kraj	425	182	135
Středočeský kraj	1 084	479	308
Ústecký kraj	647	329	152
Vysočina	569	243	181
Zlínský kraj	1 003	382	345
Celkem	9 358	3 926	2 961

Zdroj: www.czechinvest.cz, 2010

Z tabulky 17 je zřejmé, kolik v kterém kraji bylo podáno, zamítnuto a přiznáno dotací v programu OPPI k datu 23.4.2010. Celkem v České republice bylo podáno 9 358 žádostí, z toho v Jihočeském kraji 500 žádostí, což Jihočeský kraj řadí na 10 příčku nejvyššího počtu podaných žádostí mezi jednotlivými kraji. Financování tohoto projektu plyne ze strukturálních fondů EU, konkrétně z Evropského fondu regionálního rozvoje, a ze státního rozpočtu procentuálním poměrem, který je 85/15. Počet programů v OPPI je 18 viz. následující tabulka. V průběhu realizace programu OPPI v období 2007–2013 bylo poskytnuto 3 041 312 564 EUR. Od roku 2007 bylo k 31.12.2008 potvrzeno 3,5 mld. Kč, z toho 3,245 mld. na podporu MSP. Pro rok 2009 bylo k čerpání určeno cca 9 mld. Kč. Ke dni 23.4.2010 byla přiznána dotace 2 961 projektům v celkové hodnotě 22 173 453 000 Kč.

Tabulka 18 - Souhrnný přehled podaných žádostí, zamítnutých žádostí a udělených dotací do programů OPPI k 23.4.2010 v Jihočeském kraji

Program	Počet podaných žádostí	Počet zamítnutých žádostí	Počet přiznaných žádostí
Eko-energie	144	84	28
ICT v podnicích	53	21	23
ICT a strategické služby	15	4	6
Inovace – Inovační projekty	69	42	17
Inovace – Ochrana průmyslového vlastnictví	30	6	18
Klasy	4	1	1
Marketing	41	15	22
Nemovitosti	72	17	10
Poradenství	8	3	5
Potenciál	20	7	11
Prosperita – veřejná	2	1	1
Prosperita - neveřejná	0	0	0
Rozvoj	16	10	6
Školící střediska	22	4	15
Technologické platformy	4	1	2
Celkem	500	216	165

Zdroj: www.czechinvest.cz, 2010

V tabulce 18 je znázorněn přehled programů, které byly podány, zamítnuty nebo jim byla přidělena dotace v Jihočeském kraji do 23.4.2010. Z tabulky jednoznačně vyplývá, že nejvíce žádostí bylo podáno v programu Eko-energie. Statistická data uvedená v tabulce zahrnují u přiznaných dotací pouze ty projekty, kterým bylo uděleno Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Statistická data CzechInvestu o čerpání dotací a zvýhodněných úvěrech z programu OPPI uvádějí, že k 23.4.2010 bylo v Jihočeském kraji proplaceno 53 projektů. V tabulce

19 je vypsáno několik podnikatelských subjektů, kterým byla proplacena dotace na základě podané žádosti. Dále je zde uveden název projektu a do jakého projektu byl zařazen.

Tabulka 19 – Firmy, kterým byla proplacena podpora z programů OPPI v Jihočeském Kraji k 23.4.2010

Příjemce podpory	Agra Group a. s.	Rašelina a.s.	TERMS CZ s.r.o.
IČ	26020343	60071214	26022231
Právní forma	Akciová společnost	Akciová společnost	Společnost s ručením omezeným
Číslo projektu v MSC2007	CZ.1.03/3.1.00/11.20092	CZ.1.03/3.1.00/11.20045	CZ.1.03/6.2.00/11.00150
Název projektu	Rekonstrukce kotelny a modernizace malé vodní elektrárny v AGRA GROUP a.s.	Zlepšení tepelně technických vlastností administrativní budovy	Rozvoj podniku pomocí marketingu
Kraj sídla	Jihočeský	Jihočeský	Jihočeský
Kraj realizace	Jihočeský	Jihočeský	Jihočeský
Program	Eko-energie	Eko-energie	Marketing - Výzva I
Forma financování	Dotace	Dotace	Dotace
Datum podpisu rozhodnutí	3.10.2008	17.10.2008	30.10.2008
Hlavní NACE projektu	20150	08920	27120
Výše podpory (v Kč)	1 600 000	1 780 000	250 000
Proplaceno (v Kč)	1 600 000	1 776 548	210 084

Zdroj: www.czechinvest.cz, 2010

5.2.3 Podpora podnikání ve Spolkové republice Německo a Dolním Bavorsku

Německo se řadí mezi inovační leadery. V inovačním systému je objem prostředků investovaných do výzkumu a vývoje z veřejných a soukromých zdrojů. Celkové vnitřní výdaje na výzkum a vývoj (VaV) činily v roce 2007 61,5 mld. EUR, což je 2,54 % HDP. Významná část celkových výdajů je realizována vládním sektorem a činí 14 %. K významným přednostem inovačního systému Německa patří vysoké podnikové výdaje na VaV, které v roce 2008 činily téměř 1,8 % HDP. Vysoké výdaje jsou i u investic do informačních a komunikačních technologií. Bohužel oblast lidských zdrojů se vyznačuje úzkým počtem absolventů vysokých škol přírodních a technických oborů. Další oblastí, ve které zaostává jsou investice rizikového kapitálu do počátečních fází rozvoje podniku.

Struktura národního inovačního systému

Správa inovačního systému Německa je rozdělena na dvě úrovně:

1. Federální – realizace politiky výzkumu a vývoje a inovací
2. Zemská – oblast vzdělávací politiky

Federální ministerstva odpovídající za správu inovačního systému. Do těchto ministerstev patří: Federální ministerstvo pro vzdělávání a výzkum (BMBF) a Federální ministerstvo pro hospodářství a technologie (BMW).i).

Federální ministerstvo pro vzdělávání a výzkum nese odpovědnost za financování výzkumu prostřednictvím tématických programů. Tyto programy jsou zaměřené na určité technologické vlastnosti. Vývoj díky těmto programům je financování výzkumu ve veřejných institucích, ale i v podnicích.

Federální ministerstvo pro hospodářství a technologie nese odpovědnost za realizaci inovační politiky v oblasti vytváření podmínek pro rozvoj podnikání, poskytování

podpory malým a středním podnikům (se zaměřením na technologicky orientované strat-ups).

V německém inovačním systému nenajdeme žádný formální koordinační mechanismus, který by se zabýval jeho řízením. Jednotlivé resorty systému jsou realizovány prostřednictvím jednotlivých odborníků z ad-hoc skupin. Rada pro investice je poradním orgánem federální vlády a tím sehrává určitou jednotící úlohu ve strategickém řízení německého inovačního systému. Tato rada se skládá z 12 zástupců výzkumu, průmyslu a malých a středních podniků.

Podpora z BMBF a BMWi je poskytována prostřednictvím programů. Programy jsou tématicky zaměřené a podporované individuálními a kolaborativními projekty. Největší důraz je určen na zvýšení VaV v podnicích a to zvláště v MSP. Hlavním úkolem je podpořit VaV a rozvoj odvětví prostřednictvím inovací. V roce 2007 činila účelová podpora 4,3 mld. EUR.

Strategicko-koncepční dokumenty

1. High-tech strategie pro Německo

Cílem této strategie je dostat Německo na přední pozice na trzích, které budou dominovat hospodářskému vývoji v budoucnosti. V období 2006–2009 bylo na realizaci této strategie vyčleněno 14,6 mld. EUR.

Oblasti strategie:

- zlepšení rámcových podmínek pro inovace v MSP a rozvoj firem start-up firem,
- posílení technologického transferu mezi výzkumnou a aplikační sférou,
- rychlé šíření nových technologií,
- posílení mezinárodního postavení Německa v oblasti výzkumu a inovací,
- investice do rozvoje lidských zdrojů.

2. Klastrová strategie

Tato strategie je orientována na regionálně a technologicky specifické oblasti. Jednou z možností této strategie je zaměřením na podporu spolupráce MSP v oblastech

přesahující hranice jednotlivých technologických oborů. V rámci programu ZUTECH (Budoucí technologie pro MSP) jsou podporovány komplexní projekty zahrnující všechny fáze VaV.

Vzájemná spolupráce na výzkumných a inovačních aktivitách malých a středních podniků je motivována programy Central Innovation Programme SME. Tento program významně přispěl k zpřehlednění systému veřejné podpory MSP v Německu. Program Central Innovation Programme SME byl vyhlášen v návaznosti na High-tech strategii v roce 2008. Účelem tohoto programu bylo zpřehlednění systému podpory inovačních MSP a snížení administrativní náročnosti poskytování veřejné podpory. Z programu je podporována vzájemná spolupráce MSP v inovacích, posilování sítí MSP, ale i jednotlivé inovační projekty MSP.

Vybrané podpůrné programy z regionu Dolní Bavorsko

1. Inovace – Voucher

- zahájení programu: 1. června 2009,
- délka trvání: 3 roky,
- vyčleněné prostředky 6 mil. EUR
- podporu mohou žádat podniky s méně než 50 zaměstnanci a ročním obratem do 10 mil. EUR,
- záměr programu: podpora vývoje nových výrobků, výrobních postupů nebo služeb.

2. Program pro podporu středních podniků

- záměr programu: program je určen pro osoby, které zakládají nový, středně velký podnik
- forma podpory - zvýhodněný úrok od Bavorské **LfA Förderban Bayern**

Program Start – kredit

Kdo je podporovaný: Malé a střední podniky podnikající v průmyslu, řemeslu, obchodu, silniční dopravě, hotelnictví. Je určen stávajícím podnikatelům, nebo podnikatelům, kteří svoji činnost obnovují, nejdříve však po 3 letech.

Co je podporováno: Nové výrobní zařízení.

Forma podpory: Finanční podpora činí 40 % z potřebné částky, a pohybuje se v rozmezí 12 000–310 000 EUR.

Na půjčku musí být poskytnuty dostatečné záruky. Půjčka může být bankovně zabezpečena ze 70 %.

Kontaktní místa: Průmyslová a obchodní komora v Dolním Bavorsku, LfA Förderbank v Dolním Bavorsku,

Pro malé a střední podniky se zahraniční obchod stává stále důležitějším existenčním faktorem a právě tyto firmy jsou v rámci činnosti bavorského ministerstva hospodářství významně podporovány. Centrem obchodu pro Dolní Bavorsko je ČR. Vedle Státního bavorského ministerstva hospodářství infrastruktury, dopravy a technologie se podílejí na podpoře středně velkých firem bavorské organizace.

- obchodní a řemeslnické komory,
- obchodní a průmyslové komory,
- Bayern International – podporuje realizaci oficiálních účastí malých a středně velkých firem na vybraných veletrzích v zahraničí.

Opatření podpory bavorských firem při podnikání na zahraničních trzích:

- program „Fit für Auslandsmärkte – Go International“ – v tomto programu je řada odborníků, kteří individuálně pomáhají středně velkým podnikům, vypracovávají vlastní strategii k uzavření obchodu na nových zahraničních trzích,
- cesty do zahraničí „Delegationsreisen“ – klíčovým úkolem těchto cest je zprostředkování nových kontaktů v oblasti obchodu
- propůjčení „Cen Bavorského vývozu“ – bavorské malé a střední podniky s počtem max. 50ti zaměstnanců a úspěšným zahraničním obchodem mají možnost se přihlásit u státního bavorského ministerstva hospodářství o zahrnutí mezi neúspěšnější podnikatele na rok 2010,
- podpora při kooperaci a projektech formou seminářů, poradenské služby, individuální pomoc při hledání obchodních partnerů v zahraničí,
- finanční pomoc pro uzavření zahraničních zakázek nebo investic.

Shrnutí

Německo se v hodnocení konkurenceschopnosti objevuje na předních místech různých výzkumů. Přispívá k tomu hlavně dokonale propracovaný systém pro podnikání, který umožňuje lepší dostupnost informací, vzdělání a výzkumu. Výhodou může být i povinné členství v průmyslové a obchodní komoře, které umožňuje lepší přístup k informacím a dalším službám všem podnikatelům.

V České republice je členství nepovinné. Výhod hospodářské komory využívá jen málo podnikatelů. Například v Jihočeském kraji je přibližně 152 000 podnikatelských subjektů a z toho je pouze 1 165 členů hospodářské komory. Systém dostupnosti informací vzdělávání a výzkumu je v Německu ve srovnání s ČR na vyšší úrovni. Je to dáno i nepřerušným a dynamickým rozvojem těchto podniků. V České republice se stále ještě projevují pozůstatky a problémy z období, kdy soukromé vlastnictví a malé a střední podnikání bylo potlačeno. Pro naše malé a střední podnikatele v Jihočeském kraji jsou navržena tato opatření: založení Euro Info Centra v Českých Budějovicích a po odzkoušení i v dalších větších městech. Vytvoření systému na internetu pro centrální přijímání žádostí o podpory bez ohledu na zaměření programu a institucí, která ho financuje. Zjednodušení a zkvalitnění přístupu MSP k informacím. Úprava legislativy podporující jejich rozvoj. Podporou pro malé a střední podniky by byl i jejich užší osobní kontakt s pracovníky institucí zabývajících se rozvojem MSP.

5.3 Výsledky dotazování

V této části je provedena analýza otázek, které byly předmětem dotazníkového šetření. Toto šetření bylo provedeno v Jihočeském kraji a Dolním Bavorsku. Hlavním úkolem bylo zjistit, zda jsou podnikatelské subjekty spokojeny s podmínkami pro podnikání, dostatečně informovány o možnostech spolupráce a finančních podporách. V dotazníku bylo celkem 12 otázek. U každé otázky je uveden graf pro lepší znázornění. Dotazníkové šetření bylo provedeno v elektronické podobě. V Jihočeském kraji bylo osloveno 150 drobných, malých a středních podnikatelů s počtem zaměstnanců menším než 250. V Dolním Bavorsku bylo osloveno 70 podnikatelských subjektů. Ze 150 oslovených podnikatelů z Jihočeského kraje vyplnilo a zaslalo zpět dotazník pouhých 42. Od podnikatelských subjektů z Dolního Bavorska se zpět vrátilo 6 vyplněných.

Vyhodnoceno bylo 42 dotazníku vyplněných od podnikatelů z Jihočeského kraje, kde je u každé otázky graficky znázorněna odpověď v %. V případě Dolního Bavorska je vyhodnoceno 6 vyplněných dotazníků, které jsou zpracovány bez grafického znázornění. Tento počet dotazníků a odpovědí lze považovat pouze za informativní, nikoliv statisticky průkazné.

5.3.1 Dotazníkové šetření provedené v Jihočeském kraji

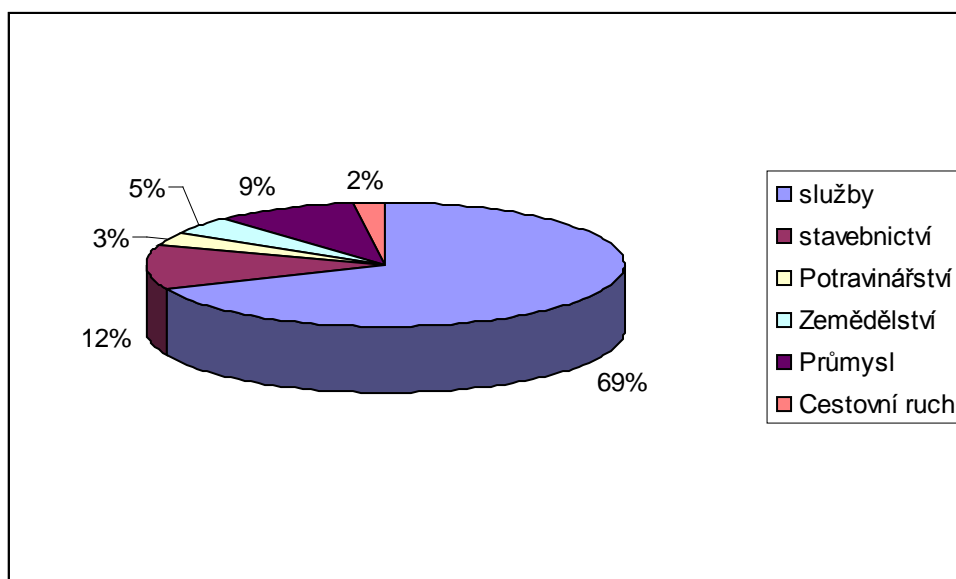
1. Otázka – Ve kterém odvětví vaše firma provozuje podnikatelskou činnost?

Z této otázky vyplývá, v jakém odvětví nejčastěji podnikají dotazované firmy:

- Služby .....29 podniků (69 %)
- Stavebnictví .....5 podniků (12 %)
- Potravinářství .....1 podnik (3 %)
- Zemědělství .....2 podniky (5 %)
- Průmysl .....4 podniky (9 %)
- Cestovní ruch .....1 podnik (2 %)

Procentuelní vyjádření odpovědí na 1. otázku znázorňuje graf 4.

Graf 4 – Obor podnikatelské činnosti firmy

Zdroj: Vlastní výzkum

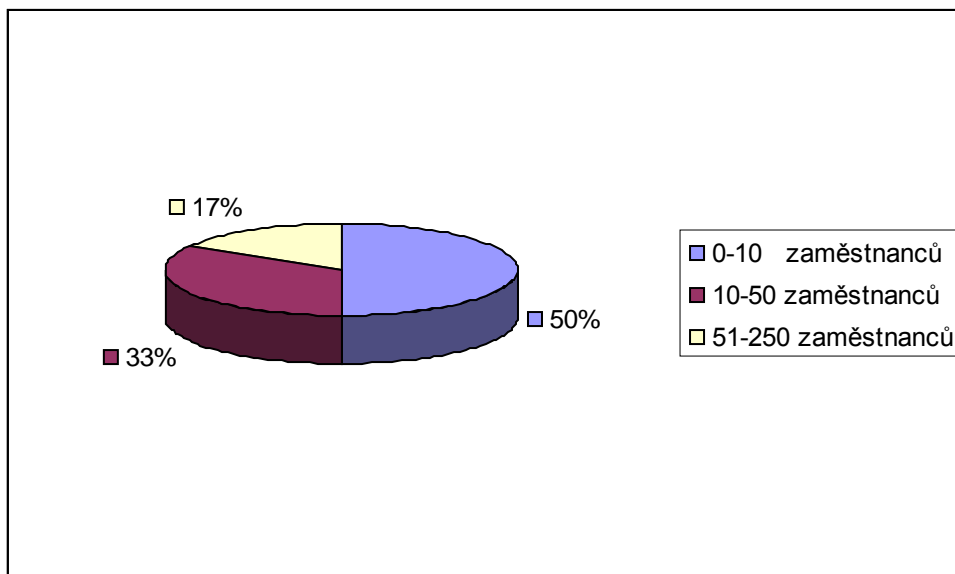
Tento výsledek byl ovlivněn počtem vrácených dotazníků.

2. Otázka – Počet zaměstnanců ve firmě.

Na otázku odpovědělo 21 respondentů (tj. 50 %), že v jejich podniku pracuje 0-10 zaměstnanců, 14 (tj. 33 %) zaměstnává 10–50 zaměstnanců a 7 (tj. 17 %) 51–250 zaměstnanců.

Graf 5 – Počet zaměstnanců ve firmě

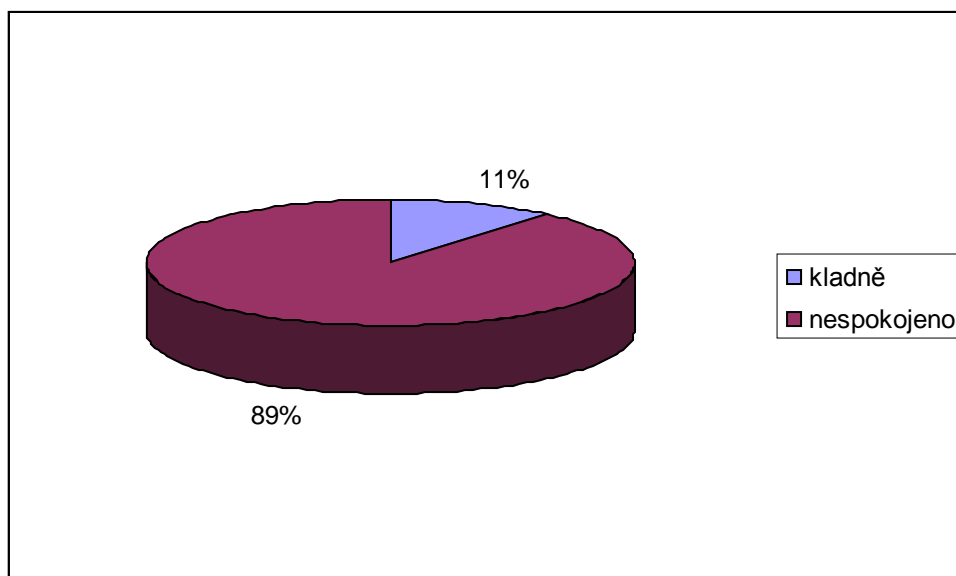

Zdroj: Vlastní výzkum

3. Otázka – Jste spokojen/a s podmínkami podnikání v Jihočeském kraji?

Na otázku odpovědělo 5 podnikatelských subjektů (tj. 11 %) kladně a jsou spokojeni s podmínkami pro podnikání. Zbýlých 37 (tj. 89 %) je nespokojeno, což je znázorněno v grafu 6.

Graf 6 – Spokojenost s podmínkami podnikání v Jihočeském kraji

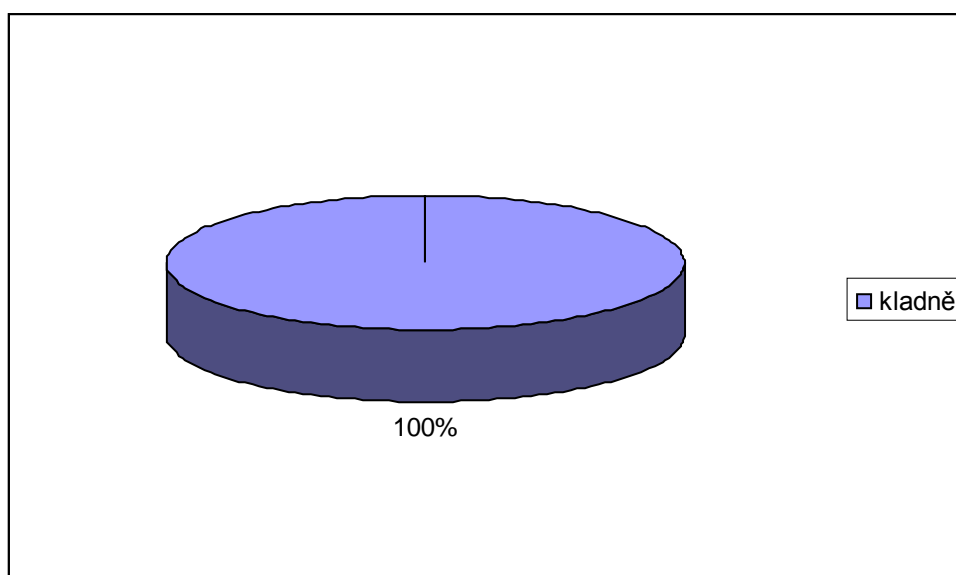

Zdroj: Vlastní výzkum

4. Otázka – Jste ve svém oboru zavedeným podnikem na domácím trhu?

V této otázce všichni dotazovaní tedy 42 (100 %) uvedli kladnou odpověď a jsou tedy ve svém oboru zavedeným podnikem na domácím trhu (graf. 7).

Graf 7 – Zavedenost podniku v oboru na domácím trhu

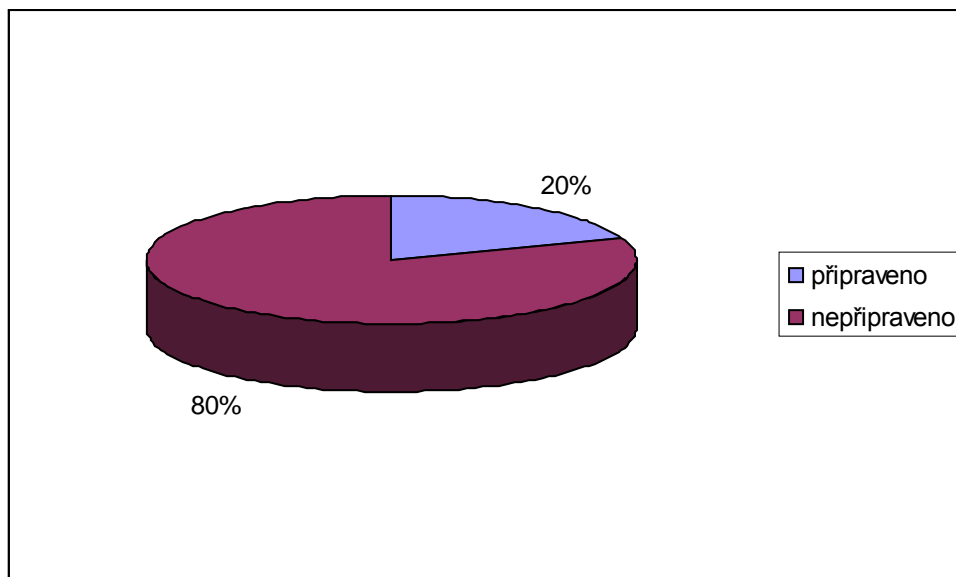

Zdroj: Vlastní výzkum

5. Myslíte si, že jste připraveni se aktivně zapojit do výběrových řízení v zahraničí?

Z grafu 8 je zřejmé, že 9 podnikatelských subjektů (20 %) připraveno se aktivně zapojit do výběrových řízení v zahraničí, naopak 33 (80 %) firem na toto připraveno není.

Graf 8 – Připravenost aktivního zapojení do výběrového řízení v zahraničí

Zdroj: Vlastní výzkum

6. Co byste zlepšil/a v oblasti malého a středního podnikání?

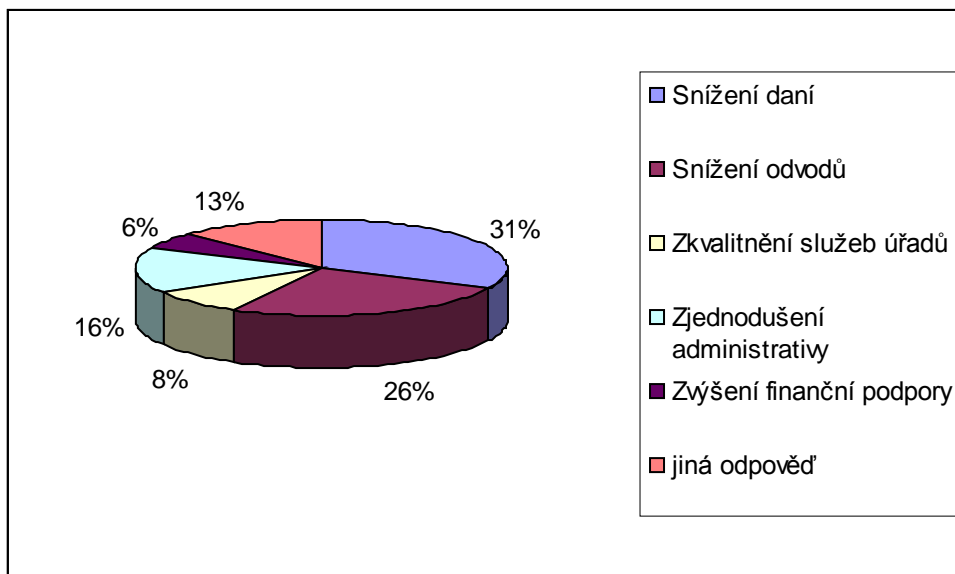
Na tuto otázku mohli respondenti odpovědět ve více variantách, tudíž bylo získáno mnoho odpovědí.

Dotazovaní uváděli nejčastěji následující možnosti:

- Snížení daní .....35 x (31 %)
- Snížení odvodů .....28 x (26 %)
- Zkvalitnění služeb úřadů .....9 x (8 %)
- Zjednodušení administrativy .....17 x (16 %)
- Zvýšení finanční podpory .....6 x (6 %)
- Jiná odpověď .....14 x (13 %)

Procentuelní vyjádření otázky 6 je znázorněno v grafu 9.

Graf 9 – Co zlepšit v oblasti malého a středního podnikání

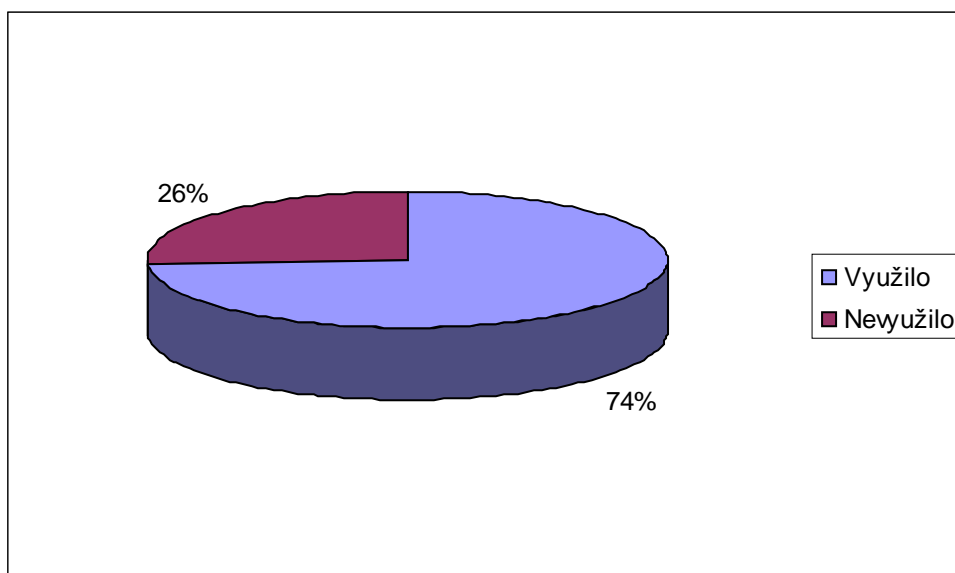

Zdroj: Vlastní výzkum

7. Využila vaše firma nabídku služeb Hospodářské komory?

V grafu 10 je procentuelně vyjádřeno, že služeb Hospodářské komory využilo 31 (74 %) podnikatelských subjektů a 11 (26 %) tuto možnost neuplatnilo.

Graf 10 – Využití služeb Hospodářské komory

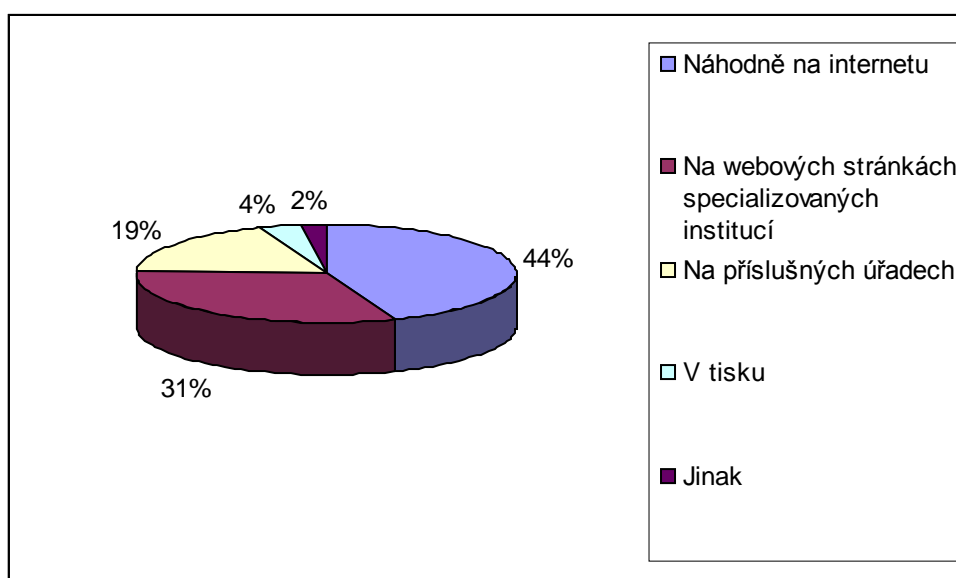
Zdroj: Vlastní výzkum

8. Odkud čerpáte informace o situaci v regionu v oblasti spojené s podnikáním?

V této otázce mohli respondenti využít možnost odpovědi ve více variantách. Z grafu 11 vyplývá, kde podnikatelé čerpají potřebné informace:

- Náhodně na internetu .....38 x (tj. 44 %)
- Na webových stránkách specializovaných institucí .....27 x (tj. 31 %)
- Na příslušných úřadech .....16 x (tj. 19 %)
- V tisku .....3 x (tj. 4 %)
- Jinak .....2 x (tj. 2 %)

Graf 11 – Způsob získávání informací v regionu spojené s podnikáním

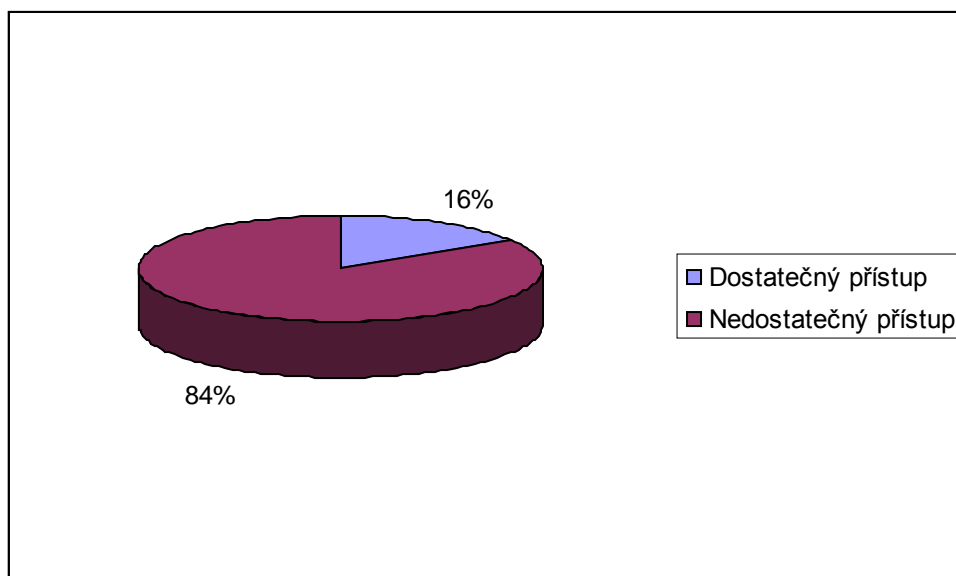

Zdroj: Vlastní výzkum

9. Máte dostatečný přístup k potřebným informacím o podporách plynoucích z národních programů MSP?

Z celkového počtu dotazovaných 7 (16 %) svou odpověď vyjádřilo jako kladnou, ale zbývajících 35 (84 %) dostatečný přístup k informacím o podporách plynoucích z národních programů nemá. Výsledky tohoto šetření jsou znázorněny v grafu 12.

Graf 12 – Informovanost o podporách plynoucích z národních programů MSP

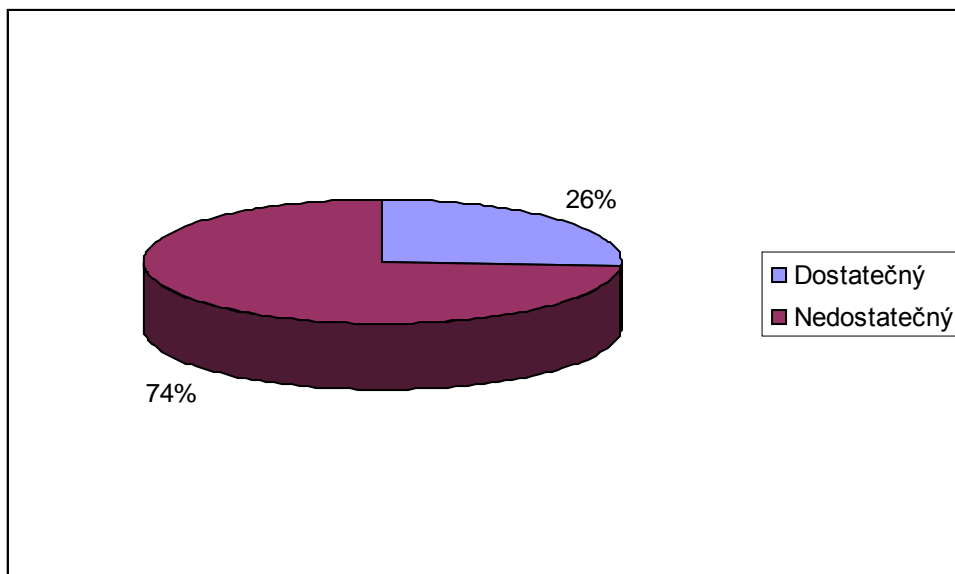

Zdroj: Vlastní výzkum

10. Máte dostatečný přístup k potřebným informacím o podporách plynoucích ze strukturálních fondů?

Z provedeného šetření, viz graf 13 vyplývá, že 11 (26 %) dotazovaných je dostatečně informováno o podporách z EU, ale většina 31 (74 %) bohužel těchto informací nemá dostatek.

Graf 13 – Informovanost o podporách plynoucích ze strukturálních fondů

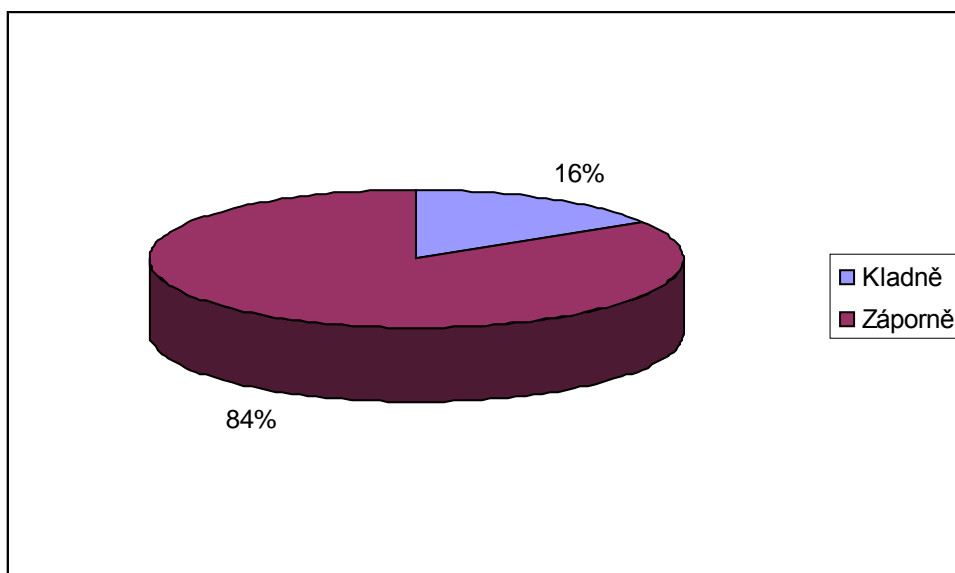

Zdroj: Vlastní výzkum

11. Víte co to jsou klastry?

Na tuto otázku 7 (16 %) respondentů odpovědělo, že ví co jsou to klastry. V 35 (84 %) zbývajících odpovědí se vyjádřili, že neví, viz. graf 14.

Graf 14 – Informovanost o klastrech

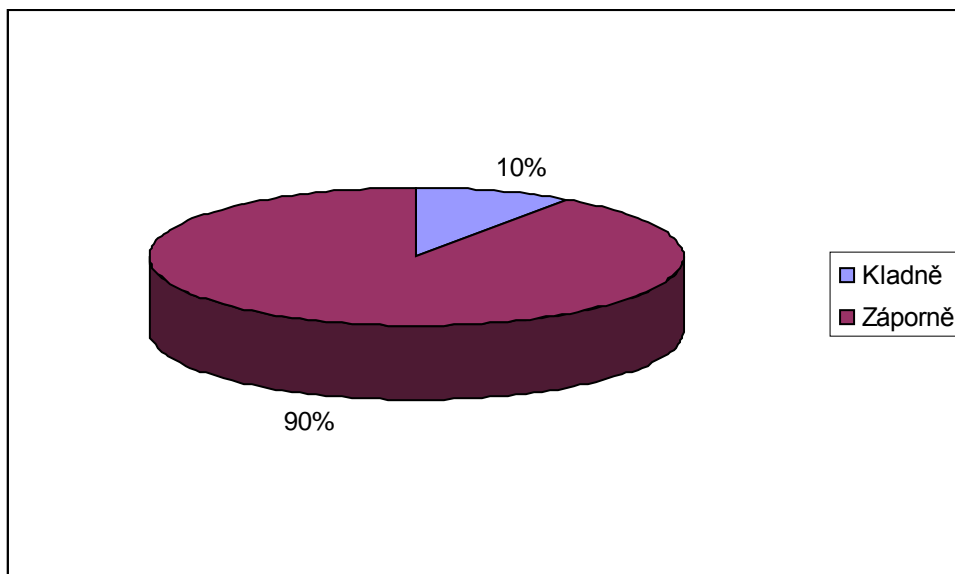

Zdroj: Vlastní výzkum

12. Chtěli byste, aby vaše firma byla členem klastrů?

Z výzkumu vyplývá, že z celkového počtu dotazovaných kladně odpověděli 4 (10 %) podnikatelských subjektů, a 38 (90 %) záporně. Což znamená, že většina subjektů nemá zájem o členství v klastru, viz. graf 15.

Graf 15 – Členství v klastru

Zdroj: Vlastní výzkum

5.6.2. Dotazníkové šetření provedené v Dolní Bavorsku

1. Otázka – Ve kterém odvětví vaše firma provozuje podnikatelskou činnost?

Z této otázky vyplývá, v jakém odvětví nejčastěji podnikají dotazované firmy:

- Služby .....4 podniky (66,6 %)
- Stavebnictví .....2 podniky (33,3 %)
- Potravinářství .....0 podniků
- Zemědělství .....0 podniků
- Průmysl .....1 podnik (16,7 %)
- Cestovní ruch .....1 podnik (16,7 %)

2. Otázka – Počet zaměstnanců ve firmě.

Na tuto otázku 3 respondenti odpověděli (tj. 50 %), že v jejich podniku pracuje 0-9 zaměstnanců, 2 (tj. 33,3 %) zaměstnává 10–50 zaměstnanců a 1 (tj. 16,7 %) 51–250 zaměstnanců.

3. Otázka – Jste spokojen/a s podmínkami podnikání v Dolním Bavorsku?

V této otázce odpověděli 3 podnikatelské subjekty (tj. 50 %) kladně a jsou spokojeni s podmínkami pro podnikání. Zbylí 3 (tj. 50 %) jsou nespokojeni.

4. Otázka – Jste ve svém oboru zavedeným podnikem na domácím trhu?

Všichni dotazovaní respondenti odpověděli kladně tzn. všech 6 (tj. 100 %).

5. Myslíte si, že jste připraveni se aktivně zapojit do výběrových řízení v zahraničí?

Z celkového počtu dotazovaných odpovědělo 5 (tj. 83,3 %) kladně a jsou připraveni vstoupit na zahraniční trh. Záporná odpověď byla u 1 respondenta (tj. 16,7 %).

6. Co byste zlepšil/a v oblasti malého a středního podnikání?

V této otázce byla možnost zaškrtnutí více odpovědí, kterou většina dotazovaných využila.

- Snížení daní .....5 x (29,4 %)
- Snížení odvodů .....4 x (23,5 %)
- Zkvalitnění služeb úřadů .....2 x (11,8 %)
- Zjednodušení administrativy .....3 x (17,6 %)
- Zvýšení finanční podpory .....3 x (17,6 %)
- Jiná odpověď .....0 x (0 %)

7. Využila vaše firma nabídku služeb Hospodářské komory?

Z celkového počtu dotazovaných služeb Hospodářské komory využilo 6 (tj. 100 %) respondentů.

8. Odkud čerpáte informace o situaci v regionu v oblasti spojené s podnikáním?

V této otázce byla možnost zaškrtnutí více odpovědí, kterou většina dotazovaných využila.

- Náhodně na internetu .....6 x (tj. 60 %)
- Na webových stránkách specializovaných institucí .....3 x (tj. 30 %)
- Na příslušných úřadech .....2 x (tj. 20 %)
- V tisku .....1 x (tj. 10 %)
- Jinak .....0 x (tj. 0 %)

9. Máte dostatečný přístup k potřebným informacím o podporách plynoucích z národních programů MSP?

V této otázce bylo zjištěno, že 2 (33,3 %) respondenti odpověděli na otázku kladně a další 4 (66,6 %) uvedli, že přístup k těmto informacím nemají.

10. Máte dostatečný přístup k potřebným informacím o podporách plynoucích ze strukturálních fondů?

Více než polovina dotazovaných tj. 4 (66,6 %) odpovědělo, že přístup k potřebným informacím o těchto podporách má a ostatní 2 (33,3 %) ne.

11. Víte co to jsou klastry?

Na tuto otázku všech 6 (100%) respondentů odpovědělo kladně, a z toho vyplývá že jsou informováni o klastrech.

12. Chtěli byste, aby vaše firma byla členem klastrů?

Z výzkumu vyplývá, že z celkového počtu dotazovaných kladně odpovědělo 5 (83,3 %) podnikatelských subjektů, a pouze 1 (16,7 %) záporně. Což znamená, že většina subjektů má zájem o členství v klastru.

5.3.2 Shrnutí výsledků výzkumu

Z výsledků dotazníkového šetření v Jihočeském kraji vyplývá, že většina respondentů byla z oblasti služeb. Dále z šetření vyplynulo, že většina podniků zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jsou na domácím trhu zavedenou firmou. S podmínkami podnikání je nespokojeno 89 % dotazovaných a nejčastějším návrhem v rámci zlepšení podnikání bylo snížení daní a odvodů, zjednodušení administrativy, zkvalitnění práce úřadů a zvýšení finanční podpory. 13 % respondentů uvádí i jiné návrhy. V rámci otázky aktivního zapojení se do výběrových řízení v zahraničí naprostá většina respondentů vyjádřila svou nepřipravenost. V další otázce bylo zjištěno, že 74 % dotazovaných využilo služeb nabízených hospodářskou komorou. V části výzkumu, který se zabýval informovaností, bylo zjištěno že podnikatelé informace spojené s podnikáním čerpají nejvíce náhodně na internetu a na webových stránkách specializovaných institucí. K potřebným informacím o podporách plynoucích z národních programů MSP a ze strukturálních fondů mají malí a střední podnikatelé nedostatečný přístup. V poslední části výzkumu byla položena otázka na znalost významu slova klastr. Ze získaných odpovědí bylo zjištěno, že 84 % respondentů tuto formu spolupráce nezná a tudíž ani neuvažují o možném členství. Možnou příčinou toho může být nedůvěryhodnost a neochota se přizpůsobovat něčemu novému.

Z výsledků průzkumu v Dolním Bavorsku bylo zjištěno, že jsou podnikatelé dostatečně informováni o podporách a klastrech. Cítí se být dostatečně připraveni na aktivní zapojení do výběrových řízení v zahraničí. Z šetření vyplynulo, že pro zlepšení podmínek malého a středního podnikání by bylo snížení daní a odvodů. Vzhledem k tomu, že z Dolního Bavorska se vrátilo jen 6 dotazníků, jsem oslovila pracovníci průmyslové a obchodní komory v Dolním Bavorsku. Na základě telefonického rozhovoru, bylo zjištěno, že podnikatelé jsou daleko více informováni o dění v oblasti podnikání než čeští podnikatelé. K tomu přispívá i jejich povinné členství v této instituci.

6 Možnosti spolupráce v oblasti MSP

V této kapitole diplomové práce je uvedeno několik vybraných institucí zabývajících se podporou malých a středních podnikatelů. Ty nabízejí podnikatelům služby, kterých mohou využívat a tak se rozvíjet. U těchto institucí se mohou podnikatelské subjekty informovat o formách podpory podnikání, popř. žádat o podpory z operačních programů.

6.1 Institucionální podpora podnikání v Jihočeském kraji

Možnost spolupráce najdou malí a střední podnikatelé u institucí, jejichž služby jsou zaměřeny na podporu podnikání. V České republice existuje několik institucí, které mají sídlo právě i v Jihočeském kraji. Jsou to např. tyto instituce:

6.1.1 Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest

Agentura CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Podporuje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblastí výroby, strategických služeb a technologických center. CzechInvest v zahraničí představuje Českou republiku jako lokalitu vhodnou pro umístování mobilních investic. Pomocí svých služeb a rozvojových programů přispívá k rozvoji domácích firem, českých a zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí. Na začátku roku 2004 založila síť třinácti regionálních kanceláří ve všech krajských městech. Důvodem jejich vzniku bylo rozšíření nabídky služeb. Regionální kanceláře agentury CzechInvest poskytují informace o službách agentury a možnostech podpory podnikání ze strukturálních fondů EU. Pomáhají firmám, které mají zájem realizovat svou investici v daném regionu a spolupracují se zástupci místní správy a samosprávy, školami a dalšími regionálními institucemi při hledání příležitostí rozvoje podnikatelského prostředí regionu.

Služby, které CzechInvest nabízí:

- informace o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele,
- implementace dotačních programů financovaných EU a státem,
- formální poradenství k projektům,
- správa databáze podnikatelských nemovitostí,
- podpora subdodavatelů – správa databáze českých dodavatelských firem,
- pomoc při realizaci investičních projektů,
- zprostředkování státní investiční podpory,
- AfterCare – služby pro zahraniční investory, kteří již působí v České republice, podpora při reinvesticích.

Stěžejním nástrojem podpory zejména malých a středních podniků byl Operační program Průmysl a podnikání, na který bylo celkem alokováno 10 miliard korun. CzechInvestu se ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou a Českou energetickou agenturou podařilo využít všechny přidělené prostředky (www.czechinvest.cz, 2010).

6.1.2 Krajský úřad Jihočeského kraje

Na podpoře podnikání se podílí v Jihočeském kraji především Odbor regionálního rozvoje a evropské integrace Krajského úřadu. Mimo jiné vymezuje mikroregiony, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na vyvážený rozvoj kraje, odpovídá za výběr vhodných lokalit a vytváření podmínek pro přípravu komplexní nabídky podnikatelských a investorských příležitostí, nese odpovědnost za řízení a kontrolu realizace projektů Akčního plánu programu rozvoje kraje a řízení a kontrolu grantových schémat společného regionálního operačního programu (www.kraj-jihocesky.cz, 2010)

6.1.3 Regionální rozvojová agentura jižních Čech Rera, a.s.

Rera a.s. reprezentuje samosprávnou a podnikatelskou sféru Jihočeského kraje. Byla založena podle vzoru regionálních rozvojových agentur úspěšně působících v zemích EU. Byla založena a koncipována na principu partnerství jednotlivých regionálních subjektů působících v oblasti jižních Čech. Jejím klíčovým cílem, kvůli kterému byla založena, je podporovat a koordinovat hospodářský, sociální a kulturní rozvoj jihočeského regionu. Hraje významnou roli při přípravě a realizaci programů podporovaných ze zdrojů Evropské unie. Stala se regionálním centrem mezinárodní spolupráce a regionálním zástupcem několika státních agentur na podporu regionálního rozvoje, přílivu zahraničních investic apod.

Regionální rozvojová agentura jižních Čech je schopna poskytnout mnoho služeb související s dotacemi či granty.

Postup služeb agentury, které jsou nabízeny zájemcům o finanční prostředky:

- seznámení zájemce o finanční prostředky s aktuálními možnostmi fondů EU, státního rozpočtu či jiných zdrojů,
- sestavení a kompletace projektu,
- vlastní podání projektu k příslušnému administrátorovi fondu,
- po oznámení výsledků je agentura připravena převzít řízení projektu (tzv. dotační management), který je založen na kompletním dohledu a zpracování podkladů (monitorovací zprávy, dílčí a závěrečné žádosti o platbu apod.), které jsou poskytovatelem dotace v průběhu realizace projektu vždy vyžadovány,

Příkladem je realizovaný projekt, prostřednictvím Regionální rozvojové agentury jižních Čech Rera a.s.:

Název projektu:	Rozvoj podniku pomocí marketingu
Žadatel:	Terms CZ s.r.o.
Velikost projektu:	500 000,-Kč
Výše dotace:	50 % nákladů tedy 250 000,-Kč

Smyslem projektu bylo podpořit dosavadní proexportní aktivity společnosti, které jsou realizovány jako obchodní politiky. V tomto případě se zaměřením na rakouský a německý trh. V rámci projektu byly vytvořeny nové cizojazyčné stránky (angličtina a němčina) a nové propagační materiály. Projekt spadal pod program Marketing v rámci Operačního programu podnikání a inovace (www.rera.cz).

6.1.4 CzechTrade

CzechTrade je příspěvkovou organizací Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky a pevnou součástí státního systému podpory exportu. Klíčovým úkolem je pomáhat českým vývozcům, prosadit se na zahraničních trzích a rozvíjet jejich exportní aktivity. Kancelář agentury CzechTrade v Jihočeském kraji sídlí v budově Jihočeské hospodářské komory a poskytuje vývozní, informační, poradenské a vzdělávací služby, dále dotace na prezentace, výstavy a veletrhy (www.czechtrade.cz, 2010).

6.1.5 Jihočeská hospodářská komora

Jihočeská hospodářská komora (JHK) v současné době působí v 9 oblastních kancelářích. Tyto kanceláře jsou v Českých Budějovicích, Českém Krumlově, Jindřichově Hradci, Milevsku, Písku, Prachaticích, Strakonici, Třeboni a Táboře. Hlavním posláním Jihočeské hospodářské komory je podpora rozvoje podnikatelského prostředí a prosazování zájmů podnikatelů. Má své nezastupitelné místo v oblasti shromažďování a poskytování informací pro podnikatele a v oblasti vytváření neformálních obchodních kontaktů. V současné době nabývá na významu vytváření podmínek pro navazování kooperací i širší obchodní spolupráce s komorami a podnikateli v zemích EU, zejména přímo sousedících s Jihočeským krajem, tedy Rakouskem a Německem.

K činnostem Jihočeské hospodářské komory patří uskutečňování vzdělávacích projektů na podporu rozvoje a růstu firmy, seznamuje zájemce s možnostmi čerpání peněz ze strukturálních fondů Evropské unie.

Členství v hospodářské komoře:

Členem hospodářské komory se může stát každý podnikatelský subjekt (právnícká nebo fyzická osoba). Po vyplnění přihlášky bude podnikatelský subjekt okamžitě zařazen do databáze JHK. Oprávněné využívání služeb a čerpání veškerých výhod spojené s členstvím JHK bude mít dnem podání přihlášky. Nezbytnou součástí přihlášky jsou Smlouva o poskytování komplexních služeb a doklad o zaplacení členského příspěvku na daný rok.

Vybrané služby prováděné JHK pro podnikatelské subjekty:

InMP – Informační místa pro podnikatele

InMP jsou kontaktními místy Hospodářské komory Jihočeského kraje. Jsou jimi všechny oblastní kanceláře. Zde mohou podnikatelé na jednom místě získat bezplatně základní informace potřebné pro své podnikání (např.: k zahájení činnosti, k provozu a k financování podniku, informace o podnikání v rámci EU a další). Projekt informačních míst pomáhá nejen začínajícím, ale i stávajícím podnikatelům v orientaci v podnikatelském prostředí.

Služby InMP:

- informační servis,
- informace o podnikání, informace o regionu, kraji, kontakty na poradenské instituce, ministerstva,
- informace o podmínkách podnikání v rámci EU a jednotného evropského trhu,
- legislativa pro podnikatele,

- informace o programech podpory MSP na regionální a celostátní úrovni a finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU,
- nabídka vzdělávacích programů,
- poradenství – obecné, zprostředkování odborného poradenství, např. ekonomické, organizační, právní a jiné,
- zajišťování individuálních konzultací k problematice EU.

Dotační poradenství

JHK nabízí servis v oblasti dotačního poradenství. Vychází z vlastních dosavadních zkušeností získaných z přípravy a realizace řady projektů a z úzké spolupráce s organizacemi a institucemi jako jsou Českomoravská záruční a rozvojová banka, Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, Česká agentura na podporu obchodu CzechTrade a další.

JHK nabízí tyto služby z oblasti dotačního poradenství:

- provedení analýzy dotačních příležitostí,
- výběr vhodného zdroje financování,
- zpracování projektové žádosti o finanční podporu,
- pravidelné zasílání Monitoringu dotačních příležitostí (www.jhk.cz, 2010).

Reference od klientů Jihočeské hospodářské komory:

Reference od podnikatelských subjektů, kteří využili služeb nabízených Jihočeskou hospodářskou komorou.

1. Oáza zdraví s.r.o.

Firma Oáza zdraví s.r.o. nabízí celoroční rekreační ubytování v Chlumu u Třeboně. Po navázání spolupráce s oddělením pro podporu podnikání při Jihočeské hospodářské komoře, byla tato firma informována o možnosti získat prostředky z evropské unie přes zvýhodněné úvěry. Díky těmto finančním prostředkům byl ve firmě vybudován komplex, který nabízí ubytování, stravování včetně malého sportovního centra odpočinku.

2. PEITZ s.r.o.

Firma PEITZ s.r.o. se zabývá ruční výrobou kovaného nábytku pro bytové interiéry, obchody, hotely apod. Firma sídlí v Českých Budějovicích a je členem Jihočeské hospodářské komory. Po předložení požadavku na nalezení odběratelů v Rakousku a Německu zprostředkovalo oddělení zahraničních vztahů JHK v Českých Budějovicích dva kontakty na zahraniční podnikatelské subjekty. V prvním případě se jednalo o rakouskou firmu, která se zabývá výrobou látek a provozem tzv. show romm nedaleko českých hranic. V Rakousku, kde firma PEITZ s.r.o. začala po navázání kontaktu vystavovat své zboží. Rakouský podnikatel dále výrobky firmy PEITZ s.r.o. nabízí na dalších místech Rakouska. V druhém případě se též jedná o rakouského obchodníka, který projevil zájem o prodej českého zboží v Rakousku a Německu. Obě spolupráce se úspěšně začínají rozbíhat.

6.2 Institucionální podpora podnikání v Dolním Bavorsku

Klíčovým úkolem těchto institucí je podílení se na podpoře malého a středního podnikání, které je pro vývoj ekonomiky důležitým faktorem.

6.2.1 Průmyslová a obchodní komora Dolního Bavorska

Průmyslová a obchodní komora Dolního Bavorska v Pasově zastupuje zájmy podnikatelských subjektů tohoto regionu a je zapojena do národní a mezinárodní sítě. Z hlediska hospodářských otázek představuje pro podnikatele kompletního partnera. Členem komory Dolního Bavorska je více než 74 000 podniků.

Činnost a funkce průmyslové a obchodní komory Dolního Bavorska:

Klíčovým obchodním faktorem průmyslové a obchodní komory Dolního Bavorska je podpora rozvoje regionální ekonomiky. Hlavní služby, které poskytuje svým členům jsou z hlediska průmyslu a obchodu:

- kontrola a podpora odborné kvalifikace,

- závěrečné zkoušky, zkoušky způsobilosti pro obzvlášť citlivá řemesla,
- vypracování posudků.

Zastupuje zájmy podnikatelské ekonomiky vzhledem k vládě, úřadům, parlamentům a soudům. Svým členským podnikům nabízí konzultace, zprostředkování a informace. Malé a střední podniky, které často nemají vlastní daňová, právní a odborná oddělení, mohou z těchto služeb profitovat.

Organizační struktura průmyslové a obchodní komory

Průmyslové obchodní komory jsou regionálně rozčleněny. V celé spolkové oblasti se jich nachází 80. Členství je povinné a zákonem předepsané pro všechny podnikatelské subjekty patří-li do okruhu plátců živnostenské daně. Výjimkou jsou řemeslné provozovny, které jsou členy řemeslnické komory.

Vztahy se zahraničím

Dolnobavorské podniky se snaží stále více rozšiřovat své obchodní vztahy nejen do celé České republiky, ale i do oblasti Jihočeského kraje. Za účelem podpory hospodářství je důležité navazování obchodních styků. Průmyslová a obchodní komora Dolního Bavorska svým členům pomáhá v hledání vhodného a spolehlivého zahraničního partnera a tím je podporuje v jejich rozvoji a konkurenceschopnosti.

Německé zahraniční obchodní komory

Utváří mezinárodní hospodářskou síť a jsou zastoupeny ve všech zemích, které jsou pro německou ekonomiku zajímavé. Nabízené služby jsou určeny pro cílenou podporu německých podniků, které mají zájem se angažovat nejen v České republice. Zprostředkovávají mezinárodní navazování kontaktů podnikatelů, dále například zajišťují možnost propagace na výstavištích zahraničním subjektům v Německu (www.ihk-niederbayern.de, 2010).

6.2.2 Centrum e-trade

Centrum e-trade je centrální burzou pro obchodní kontakty na internetu. Toto centrum nabízí spolupráci různým organizacím, které jsou podporovány Spolkovým ministerstvem pro ekonomiku a technologie. Tato síť je určená a přístupná pro všechny podniky ze všech odvětví hledající kontakty v zahraničí. Síť není určená jen pro

subjekty podnikající v Německu, ale i pro zahraniční firmy, které mají zájem o navázání spolupráce s podniky nejen v Dolním Bavorsku. Podnikatelé tak mohou využít bezplatné zveřejnění a vyhledávání obchodních nabídek.

Služby nabízené centrem e-trade:

- informace a poradenství ohledně politických, hospodářských a právních rámcových podmínek v jednotlivých zemích,
- podpora při hledání obchodních a kooperačních partnerů,
- informace o veletrzích v cizině,
- informace a poradenství o dotacích na zahraničních trzích,
- pořádání akcí v oblasti zahraničních trhů,
- poradenství v oblasti importu a exportu,
- poradenství v oblasti celních předpisů a preferenčního práva,
- informace v oblasti kontroly exportu a embarg,
- vydávání osvědčení o zemi původu zboží a potvrzení pro zahraniční obchod (www.ihk-niederbayern.de, 2010).

6.2.3 Hospodářská spolupráce

„Ekonomika ³“, tak zní heslo hospodářské spolupráce v prostoru tří zemí Dolní Bavorsko – Horní Rakousy – Jižní Čechy. Toto regionální partnerství poskytuje pro mezinárodní podniky a investory nové šance a možnosti. Prostřednictvím atraktivních kooperačních nabídek a využití spolupráce se stávají konkurence schopnou lokalitou. Na společné kooperaci tří zemí se podílejí průmyslová a obchodní komora Dolního Bavorska, řemeslnická komora Dolního Bavorska a Horního Falcka, hospodářská komora Horních Rakous a Jihočeská hospodářská komora. V regionech Dolního Bavorska, Horního Rakouska a jižních Čech je do spolupráce zapojeno okolo 280 000 aktivních podniků. Každoročně je do této spolupráce investováno několik miliard EUR z ekonomik regionů (www.ihk-niederbayern.de, 2010).

7 Závěr

Malé a střední podniky hrají důležitou úlohu v ekonomice. Jsou páteří celého evropského hospodářství. To dokládá i fakt, že 99 % podniků v Evropské unii spadá do kategorie MSP. Malé a střední podniky zde mohou dobře zajišťovat sociální zázemí a přispívají tak k omezení migrace obyvatel do zahraničí nebo do vlastního vnitrozemí.

Německo patří tradičně k technologicky vyspělým zemím a je vůdčím inovátorem. Na velmi vysoké úrovni je ochrana duševního vlastnictví a dostupnost nejnovějších technologií, vzdělávacích a výzkumných služeb.

Pro Českou republiku je Německo významným exportním a importním partnerem. Oba regiony disponují obrovským množstvím možností. Největším centrem Jihočeského kraje jsou České Budějovice, které významně ovlivňují ekonomickou oblast. Příhraniční charakter regionu přináší spolupráci se sousedními členy EU. Převažuje zde zpracovatelský průmysl, který z části souvisí s cestovním ruchem a s počty zaměstnanců spadá do kategorie MSP. Dopravní infrastruktura chybí dálnice D3 a rychlostní komunikace R3 a R4, které by výrazně pomohly k rozvoji kraje. Infrastruktura v Dolním Bavorsku je na vysoké úrovni. Na rozdíl od ČR je zde významné propojení hospodářské sféry s vědou a výzkumem. Bavorsko zaujímá přední pozice ekonomického růstu v celé zemi. Během doby došlo k velkému přechodu k průmyslu, zvláště k průmyslu automobilovému.

Velkým úkolem pro českou stranu je zabezpečení služeb, zintenzivnění propagace a zajištění kvalitního marketingu, který někde zcela chybí nebo je na nízké úrovni.

Z výsledků dotazníkového šetření v Jihočeském kraji vyplývá, že s podmínkami podnikání je nespokojeno 89 % dotazovaných. Nejčastějším návrhem v rámci zlepšení podnikání bylo snížení daní a odvodů, zjednodušení administrativy, zkvalitnění práce úřadů a zvýšení finanční podpory. V rámci otázky aktivního zapojení se do výběrových řízení v zahraničí naprostá většina respondentů vyjádřila svou nepřipravenost. Z výzkumu bylo zjištěno, že podnikatelé informace spojené s podnikáním čerpají nejvíce náhodně na internetu a na webových stránkách specializovaných institucí). K potřebným informacím o podporách plynoucích z národních programů MSP a ze

strukturálních fondů je dle názoru malých a středních podnikatelů. V poslední části výzkumu bylo zjištěno, že význam slova klastr nezná 84 % dotazovaných, tudíž ani neuvažují tuto formu spolupráce využít. Možnou příčinou toho může být nedůvěryhodnost a neochota se přizpůsobovat něčemu novému.

Z výsledků výzkumů v Dolním Bavorsku bylo zjištěno, že jsou podnikatelé dostatečně informováni o podporách a klastrech. Cítí se být dostatečně připraveni na aktivní zapojení do výběrového řízení v zahraničí. Z šetření vyplynulo, že pro zlepšení podmínek malého a středního podnikání by bylo snížení daní a odvodů. To že podnikatelé jsou daleko více informováni o dění v oblasti podnikání než čeští podnikatelé, bylo potvrzeno i pracovníci průmyslové a obchodní komory v Dolním Bavorsku.

Německo se v hodnocení konkurenceschopnosti objevuje na předních místech různých výzkumů. Přispívá k tomu hlavně dokonale propracovaný systém pro podnikání, který umožňuje lepší dostupnost informací, vzdělání a výzkum. Důležitou součástí úspěchu jsou i programy na podporu MSP, dále strategie High-tech a klastrová strategie. Svým systémem dostupnosti informací, vzdělávání a výzkumem svoji roli sehrává i skutečnost, že rozvoj MSP v Německu probíhá dynamicky bez přerušení. Výhodou může být i povinné členství v průmyslové a obchodní komoře, které umožňuje lepší přístup k informacím a dalším službám všem podnikatelům.

V České republice je členství nepovinné. Výhod hospodářské komory využívá jen málo podnikatelů. Například v Jihočeském kraji je přibližně 152 000 podnikatelských subjektů a z toho je pouze 1 165 členů hospodářské komory. V České republice se stále ještě projevují pozůstatky a problémy z období, kdy soukromé vlastnictví a malé a střední podnikání bylo potlačeno. K potřebnému zkvalitnění u nás slouží programy Podnikání a inovace a klastrová strategie. MSP také mohou čerpat prostředky z evropských fondů na hospodářskou politiku. Velkým problémem je nedostatečné využívání daných možností. Dalším oborem s perspektivou na přeshraniční spolupráci je především průmysl, který je v obou příhraničních oblastech velmi podobný. Zatím většímu rozmachu brání „Přechodné období na volný pohyb osob a služeb“. Po předpokládaném skončení v roce 2011 by mohlo dojít k oživení v tradičních oborech jako jsou zpracování dřeva, kamene, výroba skla, stavebnictví, strojírenství, textilní

a oděvní průmysl a v neposlední řadě potravinářský průmysl. Potenciál spolupráce můžeme také spatřovat v nové formě podnikání v podobě klastrů. S jejich pomocí jsou podniky konkurenceschopnější a mohou pružněji a komplexněji poskytovat služby. Pro zlepšení a využití všech možností je nutné zlepšení podmínek pro podávání žádostí, legislativní opatření a informovanost malých a středních podniků.

8 Summary

Small and medium-sized enterprises perform important task in economy. To the category fall into enterprises to 250 employees. They supply social background and make for limitation of migration inhabitantes abroad or their inland. For development of small and medium-size enterprises in south Bohemia and Lower Bavaria serve programmes for their support. Entrepreneurs have possibility cooperation with organisations which offer facilities for sphere facilitation of bussines. Through these institutions happenes link-up including cooperation between Czech-German regions.

Keywords: South Bohemian, Lower Bavaria, small and medium-sized enterprise, international cooperation, enterprises development, innovation, cooperation

9 Přehled použité literatury

ODBORNÁ LITERATURA

1. BARROW, C. *Základy drobného podnikání*. Praha: Grada Publishing s.r.o., 1996. 128 s. ISBN: 80-7169-232-8.
2. BEDNÁŘOVÁ, D. *Inovace a klastry v rozvoji reegionů*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, ekonomická fakulta, 2007. 66 s. ISBN 978-80-7040-952-8.
3. BEDNÁŘOVÁ, D., PARMOVÁ, D. *Malé a střední podnikání*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2003. 96 s. ISBN 80-7040-625-9.
4. DUDA, P. A KOL. *Ekonomické a právní minimum soukromého podnikatele*. Žilina: Informační centrum podnikatelů, 1992. 212 s. ISBN 80-85437-25-2.
5. MALACH, A. *Jak podnikat po vstupu do EU*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 528 s. ISBN: 80-247-0906-6.
6. MLČOCH, J. *Oceňování podniku*. Praha: Linde Praha a.s., 1998, 159 s. ISBN: 80-7201-145-6.
7. RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2002. 118 s. ISBN 80-7083-561-3.
8. SKOKAN, K. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis Ostrava, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.
9. VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1069-2.
10. VODÁČEK, L., VODÁČKOVÁ, O. *Malé a střední podniky: konkurence a aliance v Evropské unii*. Praha: Management Press, 2004, 129 s. ISBN: 80-7261-099-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Businessinfo: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www <www.businessinfo.cz>](http://www.businessinfo.cz)

Czechinvest: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www <www.czechinvest.org>](http://www.czechinvest.org)

Česká agentura na podporu exportu Czech Trade [online]. 2010. Dostupné z [www <www.czechtrade.ce>](http://www.czechtrade.ce)

Česko-Německá obchodní a průmyslová komora: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.tschechien.Ahk.de/cz)
<www.tschechien.Ahk.de/cz>

Český statistický úřad: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.czso.cz)
<www.czso.cz>

Dílčí část analýzy B - Německo. In *Analýza systému komercializace výzkumu v Německu*. [s.l.] : Technologické centrum AV ČR, 2010 [cit. 2010-04-19]. Dostupné z WWW:<http://ipn.msmt.cz/data/uploads/projekt_6/Austr%C3%A1lie_D%C3%ADI%C4%8D%C3%AD%20zpr%C3%A1va.pdf>.

Eurokoridor> Interní materiály: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.eurocorridor.cz)
<www.eurocorridor.cz>

Fondy Evropské unie: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.strukturalni-fondy.cz)
<www.strukturalni-fondy.cz>

Hospodářská Komora České republiky: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.komora.cz)
<www.komora.cz>

Informace a cestování: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.info-cestovani.cz)
<www.info-cestovani.cz>

Jihočeská hospodářská komora: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.jhk.cz)
<www.jhk.cz>

Jihočeský kraj: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.kraj-jihocesky.cz)
<www.kraj-jihocesky.cz>

Jihočeský statistický úřad: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.cbudejovice.czso.cz)
<www.cbudejovice.czso.cz>

Koncepce podpory MSP na období 2007 - 2013. In *Koncepce rozvoje malého a středního podnikání období 2007 - 2013*. [s.l.] : Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2006 [cit. 2010-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument17476.html>>.

Krajská hospodářská komora Liberec: Interní materiály [line]. 2010. Dostupné z [www](http://www.khkluberec.cz)
<www.khkluberec.cz>

Literální institut: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z [www](http://www.libinst.cz)
<www.libinst.cz>

Ministerstvo financí České republiky: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z
www
<www.mfcr.cz>

Ministerstvo pro místní rozvoj: Interní materiály [online]. Dostupné z www
<www.mmr.cz>

Ministerstvo průmyslu a obchodu: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné z www
<www.mpo.cz>

Ministerstvo životního prostředí České republiky [online]. 2010. Dostupné z www
<www.mzp.cz>

Německá průmyslová a obchodní komora: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné
z www
<www.ihk-niederbayern.de>

Regionální rozvojová agentura Jižních Čech: Interní materiály [online]. 2010. Dostupné
z www
<www.rera.cz>

Souhrnná SWOT analýza Jihočeského kraje. In *Souhrnná SWOT analýza Jihočeského kraje*. [s.l.] : [s.n.], 2005 [cit. 2010-04-20]. Dostupné z WWW: <http://partnerstvi.kraj-jihocesky.cz/storage/1205230437_sb_soc-eko-prof_swot.pdf>.

Statistický úřad SRN: interní materiály [online]. 2010. Dostupné z www
<www.statistik-portal.de>

Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2008. In *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2008*. [s.l.] : Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2009 [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://download.mpo.cz/get/38872/43274/519252/priloha005.doc>>.

10 Seznam použitých zkratek

BMBF	Federální ministerstvo pro hospodářství a technologie
BMWi	Federální ministerstvo pro hospodářství a technologie
ČR	Česká republika
ČSU	Český statistický úřad
DIHT	Německý průmyslový a obchodní sněm
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HK	Hospodářská komora
IHK	Průmyslová a obchodní komora
JHK	Jihočeská hospodářská komora
MSP	Malé a střední podniky
OP	Operační program
OPPI	Operační program plánování a inovace
OPPP	Operační program průmyslu a podnikání
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OZ	Obchodní zákoník
RES	Registr ekonomických subjektů
RERA	Regionální rozvojová agentura jižních Čech
VaV	Věda a výzkum

11 Seznam tabulek, grafů a obrázků

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Tabulka prioritních os, oblastí podpory a programů podpory OPPI	33
Tabulka 2 - Základní charakteristika Jihočeského kraje v roce 2008	40
Tabulka 3 - Regionální makroekonomické ukazatele	41
Tabulka 4 - Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty podle vybraných právních forem	42
Tabulka 5 - Průměrný evidenční počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy v Jihočeském kraji	43
Tabulka 6 - Nezaměstnanost Jihočeského kraje	44
Tabulka 7 - Přehled silnic I., II., a III. třídy v Jihočeském kraji	46
Tabulka 8 - Základní charakteristika Dolního Bavorska	47
Tabulka 9 - Regionální makroekonomický ukazatel	48
Tabulka 10 - Počet podnikatelských subjektů zapsaných v RES v Jihočeském kraji ...	53
Tabulka 11 - SWOT ANALÝZA Jihočeského kraje	55
Tabulka 12 - Počet podnikatelských subjektů v Dolním Bavorsku k 30.9.2009	56
Tabulka 13 - Počet řemeslných provozoven v Dolním Bavorsku v roce 2008	57
Tabulka 14 - SWOT ANALÝZA Dolního Bavorska	58
Tabulka 15 - Souhrn podaných žádostí, zamítnutých žádostí a udělených dotací z programů OPPI k 22.4.2010	60
Tabulka 16 - Souhrnný přehled podaných žádostí, zamítnutých žádostí a udělených dotací do programů OPPI k 22.4.2010 v Jihočeském kraji	61
Tabulka 17 - Souhrn podaných žádostí, zamítnutých žádostí a udělených dotací nebo úvěru z programů OPPI k 23.4.2010	63

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Vývoj počtu aktivních subjektů MSP v ČR v letech 1998-2008	18
Graf 2 - Vývoj počtu aktivních subjektů MSP v ČR v letech 1998-2008	19
Graf 3 - Vniklé a zaniklé subjekty v Jihočeském kraji v období 2006-2008...)	43
Graf 4 - Obor podnikatelské činnosti firmy	72
Graf 5 - Počet zaměstnanců ve firmě	73
Graf 6 - Spokojenost s podmínkami podnikání v Jihočeském kraji	74
Graf 7 - Zavedenost podniku v oboru na domácím trhu	74
Graf 8 - Připravenost aktivního zapojení do výběrového řízení v zahraničí	75
Graf 9 - Co zlepšit v oblasti malého a středního podnikání	76
Graf 10 - Využití služeb Hospodářské komory	76
Graf 11 - Způsob získávání informací v regionu spojené s podnikáním	77
Graf 12 - Informovanost o podporách plynoucích z národních programů MSP	78
Graf 13 - Informovanost o podporách plynoucích ze strukturálních fondů	79
Graf 14 - Informovanost o klastrech	79
Graf 15 - Členství v klastru	80

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 - Jihočeský kraj	39
Obr. 2 - Dolní Bavorsko	47

12 Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník pro malé a střední podnikatele	105
--	-----

Příloha 1: Dotazník pro malé a střední podnikatele

Dobrý den,

jmenuji se Zlata Dvořáková, studuji na Jihočeské univerzitě zemědělskou fakultu.

V současnosti píši diplomovou práci týkající se rozvoje malých a středních podniků v Jihočeském kraji a Dolním Bavorsku. Touto cestou bych Vás chtěla požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který bude použit pouze pro účely osobního výzkumu projektu do mé diplomové práce. Dotazník je zcela anonymní.

Předem Vám děkuji za vyplnění tohoto dotazníku.

Dotazník:

1. Ve kterém odvětví vaše firma provozuje podnikatelskou činnost?

Služby

Potravinářství

Průmysl

Stavebnictví

Zemědělství

Cestovní ruch

2. Počet zaměstnanců ve firmě.

0 – 10

11 – 50

51 – 250

3. Jste spokojen/a s podmínkami podnikání v Jihočeském kraji?

Ano

Ne

4. Jste ve svém oboru zavedeným podnikem na domácím trhu?

Ano

Ne

5. Myslíte si, že jste připraveni se aktivně zapojit do výběrových řízení v zahraničí?

Ano

Ne

6. Co byste zlepšil/a v oblasti malého a středního podnikání?

Snížení daní

Zjednodušení administrativy

Snížení odvodů

Zvýšení finanční podpory

Zkvalitnění služeb úřadů

Jiná odpověď

7. Využila vaše firma nabídku služeb Hospodářské komory?

Ano

Ne

8. Odkud čerpáte informace o situaci v regionu v oblasti spojené s podnikáním?

Náhodně na internetu

V tisku

Na webových stránkách specializovaných institucí

Na krajském úřadě

Jinak

9. Máte dostatečný přístup k potřebným informacím o podporách plynoucích z národních programů MSP?

Ano

Ne

10. Máte dostatečný přístup k potřebným informacím o podporách plynoucích ze strukturálních fondů EU?

Ano

Ne

11. Víte co jsou to KLASTRY?

Ano

Ne

12. Chtěli byste, aby vaše firma byla členem KLASTRU?

Ano

Ne